

mezi

námi

internetové noviny pro mladé

CRT, LCD a jiné zobrazovací přístroje

Velký přehled a vše potřebné k tomu, abyste se vyznali v různých zobrazovacích přístrojích.
str. 8–13

Rozdělení drog

Co to jsou drogy? Přehled drog! Jak se drogám bránit?

Najdete na str. 6–7

Nechci se zde zamýšlet nad tím, jestli jsou reality show (dále jen RS) vhodné pro děti, jestli měl názorů je na internetu spousta, jen bych nosil děti do Číny“ – dobrá, dřív do lesa. Chtěl bych se nad tím, proč m... ve se... klavír ohlas. Č... byc... se totiž dopátrat toho, c... RS. Proč se to č... is... e... Č... e... t... nenadíte, respektive od

mezi námi čtenáři!

Zdravím všechny!

Také by se vám líbilo, kdybyste hned po příchodu ze školy vyrazili rovnou na sjezdovku?

Jo, o tom se může lidem z města jenom zdát. Výhodu mají ti, kteří žijí v blízkosti hor nebo přímo na horách a vyrazí na sjezdovku, kdy se jim zachce. Taky jsem jeden čas byla jednou z nich. Kdo bydlí v blízkosti louky, či nějaké zasněžené plochy, může vytáhnout běžky. Ten, kdo tuhle možnost vůbec nemá, může se jít alespoň projít nebo dát s pár kamarády sněhovou válku nebo třeba stavět sněhuláky :)). Po škole je třeba se trochu provětrat, protáhnout, když tam většinu času studenti prosedí a soustředí se. A jak jinak toho v zimě využít, než vyrazit za sněhem!

Užijte si sněhu!

Tereza Pavlovsky

šéfredaktorka

Únorové číslo je tady!

Nové únorové číslo má 21 stran. Nový formát A4, a novou grafickou i typografickou podobu.

Pohodové počtění přeje redakce mezi námi

Pokud máte jakýkoliv dotaz, nebo nám chcete jen něco sdělit, napište nám: office@mezinami.cz

obsah 5.čísle:

témata

Reality show v Čechách	str. 3
Matematika a nuda.....	str. 4
Kniha nebo film.....	str. 5
Rozdělení drog.....	str. 6
Sex: začít, či nezačít?.....	str. 7
Budeme mít všichni nárok na potomstvo?.....	str. 21

pc

CRT, LCD a jiné zobrazovací přístroje.....	str. 8
Stahování dat na internetu.....	str. 14

hudba

Hudební styly.....	str. 15
--------------------	---------

literární díla

Selský rozum a já.....	str. 16
Smolný den.....	str. 17
Dlouhý den.....	str. 19
Chvilka poezie.....	str. 20

mezi námi

redakce

na tomto čísle se podíleli:

šéfredaktorka:

Tereza Pavlovsky, tpa

redaktoři:

Rudolf Klusal, rkl
Věřča Procházková, vpr
Eliška Matoušková, ema
Martin Moučka, mmo
Radka Holubová, rho
Eliška Křížová, ekr
Miloš Zapletal, mza
Martina Jedličková, mje
Petra Šúchová, psu

korektor:

Rudolf Klusal

fotografové:

Jana Roubová, jro
Jakub Novák, jno

kreslička:

Lucie Batková, lba

grafická úprava a sazba:

Tereza Pavlovsky
Slávek Heřman

Podrobné vizitky všech členů týmu mezi námi najdete na našich stránkách v sekci redakce.

Za chyby a názory redaktorů, redakce internetových novin mezi námi neručí.

Reality show v Čechách

Nechci se zde zamýšlet nad tím, jestli jsou reality show (dále jen RS) vhodné pro děti, jestli měly pro národ jako takový nějaký přínos. Takových názorů je na internetu spousta, jen bych nosil „děti do Číny“ – dobrá, dříví do lesa.

Chtěl bych se zde jen jaksí zamyslet, společně s Vámi zamyslet nad tím, proč má reality show ve světě takový kladný ohlas. Chtěl bych se totiž dopátrat toho, co nutí lidského jedince k soustavnému sledování RS. Proč se to člověku líbí? To jsou otázky, které již na internetu tolik nenadjeté, respektive odpovědi na ně. Nejsem žádný psycholog, ani jiný něco-log, jsem jen prostým studentem Fakulty elektrotechnické v Plzni.

Zažili jsme to už před lety – přišla první Superstar, s ní i hrstka do výše vylítnuvších hvězdiček. Nebyla to RS v pravém slova smyslu, nic převratného se tam nedělo, bylo to vlastně jen něco, jako pěvecká soutěž. Ale už tehdy jsme si mohli všimnout značného zájmu divácké populace. K tomu, aby v Čechách byla spuštěná nějaká „ryzí“ RS už moc nechybělo.

V září a vlastně už kousek před tím již byla spuštěna jedna, pár dnů na to druhá konkurenční RS. To, že jedna byla kvalitnější, než druhá, o tom snad ani nemusím psát. Ti, kdo RS pravidelně sledují či sledovali asi vědí své. Občas jsem se také podíval, takže mohu tvrdit totéž. Co je však na těchto show – v době vydání čísla již jistě obou ukončených – tak zajímavého či tak přitahujícího, že na jediný pořad se v jediný okamžik dokáže dívat téměř 30 % populace? Je to tak, skoro tři miliony lidí shlédli finále prvního pořadu. Nutí mě se zamyslet na těchto problémech. Není v tom něco víc, než jen „koukání na fajn pořad“?

Kdysi jsem četl v jedné zajímavé knize, že totalitní režim ještě neskončil – že teď jen nejsme otroci komunistů z

východu, ale kapitalistů ze západu. Něco na tom možná bude. I když mi tato představa připadá trochu nadsazená, rozhodně je postavena na reálném základě. Po hypermarketech se na nás všude usmívají červení Santa Clausové, každá druhá celebrita místo „jéé“ říká „WOW“ a podobně. A jak vlastně tohle souvisí s pojmem reality show? Zdánlivě nesouvisí, ale myslím, že to zase až tak není pravda – všechno tohle je propojeno takovými nitkami, o kterých by se nám ani v nejhroších nočních můrách nezdálo! Vliv západu je totiž v Čechách poněkud rozhodující. Už jen přístup k Americe je dosti záračející. Nikomu nevádí, že při odletu do USA musíte projít měsíčním byrokratickým martýriem, ale Američan může do ČR možná i bez dokladů. Proč se třeba nezavedou stejné vízové povinnosti i z USA do ČR? Je to prosté – USA je sice špatný pán, ale zato dobrý kolega – ztratili bychom hodně investorů, ztratili bychom mnoho příjmů do státní pokladny. A tak si raději necháváme kálet na hlavu, než abychom s tím něco dělali – prostě Češi. Takhle už se to vleče několik let, takové drobné pohrdání západu námi. Ale už jsme si na to zvykli. Takže i ten vystavený Santa Claus nikomu nevádí, někdo dokonce už ani Ježíška nezná a chodí i SC k nim domů. A tato zviklanost se projevuje právě nejvíce na fenoménu RS. Jde totiž o to, že lidé berou tyto pořady jako jakýsi únik před tímto světem. Reality show nemá nic společného s realitou. V reality show typu Big Brother nebo VyVolení totiž nejde o realitu. Kdo říká, že ve vile žijí lidé, co jsou zrcadlem národa, je blázen – však se jen podívejte na rozdílnost lidí v obou vilách – v jedné žili normální lidé (vesměs...), v druhé je to samý namakanec a pornoherec. Nevím, jestli bych měl být já tím vzorem pro obraz národa, nějak si neuvědomuji, že bych někdy něco měl s Dolly Buster nebo Ciccolinou :-). Nebo si taky neuvědomuji, že bych někdy řešil takové hlouposti, co se řeší tam. Neříkám ve

VV, ale v BB to bylo občas záračející (vždy jsem chytil konec, když jsem v neděli čekal na Střepiny). Neřeknu Vám přesně, co se tam odehrávalo, protože si to prostě nepamatuji – z toho usuzuji, že to asi nebylo kvalitativně nic moc slavného, protože jinak bych si to určitě zapamatoval.

Nejvíce mě na tomto fenoménu záračí ale pár věcí. Občas čtu informace, že Prima a Nova musely zaplatit takové a takové pokuty. Tohle trochu nechápu. Myslím, že až budu jednou mít děti, tak je asi nenačím mluvit, jen gestikulovat, protože bych se bál, až jednou děcko řekne slovo „kráva“ a „prase“, že se někdo urazí a bude se se mnou soudit – nezáleží na tom, že jsme šli v hypermarketu okolo sekce s masem a obrázky kraviček a prasátek – holt někteří lidé jsou trochu předpojatí. Možná i žalovatelé těchto kanálů. Zdá se mi, totiž, že vidí jen svoji pravdu a nechtějí si ji ani nechat vysvětlit či rozmluvit (ať žije Vlado...). Taková jsou prostě potížistě a časem se jejich neustálé osočování jiných zhoupne v trochu něco jiného – myslím, že už jim pak ani nejde o pravdu, ať je jakákoli, ale jen o tu hádku, co vznikne. Něco jako adrenalinové sporty.

A tak co z toho plyne? Neplyne z toho prakticky nic. Všechno už bylo jinde a jindy jinými řečeno. Jediné, co bych si z mého zamýšlení mohl vzít je, že až jednou budu mít děti, nechci, aby byly obrazem Kačenky – účes jak před dvaceti lety, vědomosti minimální – ale to nevádí, hlavně ta její výřečnost – už jen to její pravidelné při volbě: „To je těžký, já nevím...“ a podobně. Když nevím, označím a nedělám kec, když to neumím. A já neříkám, že to umím. Proto bych se do podobné soutěže nikdy nepřihlásil. Nedokázal bych žít s takovou bandou, které nemůžu říci ani „ahoj“, aniž by si někdo myslel, že se je snažím vyprovokovat (ať žije Vlado podruhé...).

rkl

Matematika a nuda

Když někdy mluvím se svými vrstevníky, anebo i s mladšími, často, pokud se zmíním o matematice, slychám názor „matematika mě nebaví“ nebo „matematika je o ničem“. Docela by mě zajímalo, proč tomu tak je. Proč je všeobecně k matematice takový odpor.

Matematiku – vlastně počty – už se učí děti na základní škole. Nejdříve jsou to vlastně jen písmenka a číslíčka, později taková základní pravidla. Největším problémem, dle mě, je ale prvňáčkovi, nebo i mladšímu, sdělit onu abstraktnost pojmu. Když vezmete tříleté děcko a ukážete mu obrázek tří pejsků, tří koníčků a tří jablíček a zeptáte se ho, co mu připadá na obrázcích společné, nejspíše vám nebude schopno odpovědět. Pojmy jako „jeden“, „tisíc“ nebo „moc“ a „málo“ jsme si vytvořili sami. Dokáží nám popsat nějaké množství věcí, které vidíme, nebo o kterých mluvíme. Pokud tedy řekneme „čtyři jablíčka“ tak víme, co to znamená. Všichni jsme se naučili chápat abstraktnímu pojmu „4“ již v dětství. Jenže problém je ten, že pokud dáme dítěti do ruky 4 jablíčka a 3 hrušky, tak třeba tak nějak pozná, že jablíček je více, ale nedokáže to popsat oním abstraktním pojmem 4 a 3. To je hned prvním kamenem úrazu hned v prvních třídách – děti se učí nazpaměť pojmy jako „5+5=10“, ale neví přesně, co to znamená. Dětský mozek není ještě zvyklý chápat pojmy čísel tak dokonale, jako mozek dospělý. Dospělému stačí ke štěstí vědomí, že 80 % pneumatik dodávaných na jeho vozidlo ujede za svůj život více, než 100000 kilometrů bez nehody. Dítěti takový pojem nevysvětlíte. Muselo by totiž konkrétně vidět, co dané věci znamenají. Nechápe pojem 80 % – i když mu vysvětlíte, co to znamená, že je to stejné, jako když má 10 jablíček, že 8 jich je třeba červených. Ale pokud mu řeknete někdy v budoucnu 80 %, tak vám vždy řekne 8 – nechápe totiž pojem procento obecně, abstraktně, ale jen konkrétně na daný případ.

Této schopnosti se děti učí mnohem později, než jdou do první třídy, přibližně kolem 6.–7. roku věku. Do té doby

přesně nemají onu abstraktní představivost. A už tady můžeme najít zárodky odporu k matematice. Sice to, co se děti učí, nemá s matematikou skoro nic společného, jsou to doopravdy spíše počty, ale už jen vědomí toho, že se to musejí naučit nazpaměť a nic z toho nemají, je děsí a je jim tato představa přímo odporná.

Já jsem na tom nebyl jinak. Na základní škole mě matematika skoro vůbec nebavila, jediné potěšení, co jsem z toho měl, byly jedničky, co jsem z toho dostával, protože to zase nebylo nic těžkého. Poté, co jsem se ale dostal na vysokou školu, se to změnilo. Ne příliš, ale zjišťuji, že v matematice nacházím trochu i potěšení. Není to totiž jen „ta hnusná věc, co se musím naučit“, ale spíš takový společný jazyk, společný přírodní princip. Od té doby, co jsem začal chodit k učitelům, kteří nelpí na tom, abych doslovně uměl všechny možné věci, ale abych je chápal, je matematická spíše potěšením, než otravou.

Myslím, že tomu v budoucnu ani nebude jinak – nejspíše nikdy děti na základní škole nebudou mít z matematiky radost. Myslím, že nikdy tyto děti neodhalí (myslím samozřejmě normální děti) tu krásu, kterou v sobě skrývá. Nemohou za to učitelé, nemohou za to ony – je to prostě všeobecným principem této vědy. Pokud chceme matematice rozumět a být jí potěšeni, musíme jazyk matematiky ovládat – stejně tak, jako když chceme být potěšeni anglickým originálem Harryho Pottera, musíme znát dobře angličtinu. Na základních školách se učí jen „gramatika“, staví se jen malé cihličky, které s sebou člověk nosí dál na střední školu, kde se z nich snaží postavit zeď. Ale opravdový dům tam nepostaví, vždy jen zeď. Nikdy nepochopí tu krásu, co v sobě skrývá, dokud neopustí zaběhnuté koleje představivosti na konkrétním příkladu a nepochopí věc čistě jen abstraktně.

Uvedme si konkrétní příklad (když už tedy máme být abstraktní :-D). Určitě mnozí z vás slyšeli pojem „rozměr“ – jinak se také říká „dimenze“. Někteří dokonce vědí, že dnešní svět vnímají třídimenzionálně – má tedy tři rozměry – šířku, výšku a hloubku. Víme, že můžeme jít dopředu, do strany, ale také nahoru nebo dolů. Představme si však svět, který má rozměry jen dva. Představme si takové dvojrozměrné lidičky žijící na desce papíru například. Mají obyčejné bytčky, mají zdi, mají nábyteček. Najednou se rozhodnou, že chtějí nábytek přestěhovat, ale při minulé přestavbě trochu zmenšili dveře, takže se jim již skříň do nich nevejde a nevědí co dělat. Teď můžeme zasáhnout my, co svět zvenčí, z našeho trojrozměrného světa pozorujeme. Můžeme skříň vzít a přes zeď ji normálně přenést horem. Jenže naši obyvatelé to nepochopí. Nevědí, co se stalo. Neznají totiž rozměr „nahoru“, znají jen dopředu-dozadu a doleva-doprava. Stejně tak, jako naši lidičkové, žijeme i my. Máme domy, máme skříňe. I náš skříňový případ se může stát. Představme si, že náhle někdo zasáhne zvenčí. Také nepochopíme, že skříň prošla zdí. Nevidíme totiž, že se pohnula dopředu, nahoru a do stran, ale prostě, že „se ocitla“ za zdí. Pro obyvatele ve čtyřrozměrném světě je to však zcela normální a jen se nám smějí stejně tak, jako jsme se smáli našim dvojrozměrným. Nejsme schopni si představit vícerozměrný prostor. Naše

$$\begin{aligned}
 & a - (\alpha + 1) \left(\frac{a}{\alpha + 2} + \frac{c}{\alpha} \right) + c \quad 4. \\
 & a - \frac{a(\alpha + 1)}{\alpha + 2} - \frac{(\alpha + 1)c}{\alpha} + c \\
 & \downarrow \\
 & a \frac{\alpha + 2 - \alpha - 1}{\alpha + 2} - \left(1 + \frac{1}{\alpha} \right) c + c \\
 & \frac{a}{\alpha + 2} - \frac{c}{\alpha}
 \end{aligned}$$

zkušenosti nám to nedovolí. Jediné, jak ho můžeme spatřit je opět jazykem matematiky. Můžeme spatřit třeba i sedmnácti-rozměrné prostory, záleží jen na tom, kolik chceme. Matematika je totiž obecná. Matematiku nezajímají konkrétní případy, matematiku zajímají především obecné abstraktní závislosti. Nic více.

Zde se rodí onen problém „nudy“ – prostě jen špatné pochopení souvislostí, špatné pochopení abstraktních pojmů a snaha si tyto pojmy zkonkretizovat. Dobrá – na závěr ještě jeden konkrétní případ. Zkuste si takový pokus. Ustříhnete proužek papíru (řekněme A4 po delší straně) tak, aby byl tak 1 až 2 cm široký. Nyní udělejme několik pokusů. Můžeme dokázat, že existuje proužek, který nemá dvě strany (rub a líc), ale jen jednu. Pro nás je to nepředstavitelné, ale dokázat se to dá. Slepíme nyní proužek tak, že jednu stranu zkroutíme o 180° a přilepíme na druhou, nějak takto:

Co jsme získali? Získali jsme důkaz toho, co se stane, když zabrousíme s dvojrozměrným světem do našeho trojrozměrného. Nyní udělejme pokus. Vezmeme tužku a jedeme prostředkem pásky. Zjistíme, že ujedeme 40 cm a dostaneme se tam, kde jsme začali. Ale nikde pásku neotočíme, nic. Prostě vidíme, že páska má jen jednu stranu. Podobným způsobem může být např. zakřiven náš vesmír.

Udělejme další pokus: Vezmeme nůžky a podél čáry, kterou máme z minulého pokusu stříhejme. Na začátku prostě nůžky do čáry zapíchněte a stříhejte. Vidíte, co se stalo? Dostali jste se až na místo, kde jste stříhat začali, ale po rozpletení zjistíte, že máte stále jen jeden proužek pásky, akorát je delší a tenčí.

Matematika může být zajímavá, nemusí být ani nudná, ale musí se umět podat – a to je i pro zkušené učitele, myslím, velký problém. Podat matematiku zajímavě a přitom vcelku, to se zdá být těžkým úkolem. Nezbyvá holt nic jiného, než nějak základku přetrpět a počkat si třeba na střední školu – tam už je matematika o něčem jiném a není to jen takové to „nudné počítání čehosi“.

rkl

Film, nebo kniha?

Nedávno jsem po dlouhé době dočetla knihu. Přečetla jsem ji celou, od začátku až do konce. Zaujala mě tak, že jsem ani nepřeskakovala stránky, jak jsem dříve mívala ve zvyku. Dávala jsem teď poslední dobou přednost spíše filmu, ale teď se mi potvrdilo, že i kniha má své kouzlo.

Je spousta lidí, kteří se na otázku, zda něco čtou, jenom hloupě usmějí a odpoví, že čtením knih se opravdu nezabývají. Nebo řeknou, že nemá cenu něco číst, když si na to můžou zajít do kina. Proč tedy ztrácet čas nějakým čtením, když mohou v klidu sedět, a nechat si celý příběh převyprávět filmem. Je ale i spousta lidí, kteří sáhnou raději po knize. Podle mě záleží na tom, jestli je originál kniha, a je-li podle ní příběh natočen. Nebo obráceně.

Proč se vyplatí/nevyplatí číst knihu ještě před zhlédnutím filmu?

Bylo by zajímavé nechat si celý příběh převyprávět v originále tak, jak ho původní autor napsal. Slovo po slově. Film by pak ale trval poměrně déle, než obvykle. I když v některých filmech by se to možná vyplatilo mnohem více a stálo by to za to.

Do filmu se bohužel nikdy nevede celá kniha se vším všudy. Některé pasáže jsou jednoduše vynechané, a nahrazené novými. Celý příběh je zkrácený a pozměněný. A tím film přichází o některé geniální scény, které souvisí s celým obsahem příběhu a ztrácí tak svoji kvalitu. Autor v knize vyjadřuje a dokonale popisuje pocity a emoce do nejmenších detailů, které ve filmu většinou nejsou vůbec vidět. Čtenář se při čtení může dokonale vžít do situ-

ace, a udělat si svoji představu o tom, co čte. Je to něco, jako když si každý promítá svůj vlastní film v hlavě. Svoje představy, tak, jak si je představuje on, protože každý máme jiné. Ve filmu jsou však všechny postavy a situace jasně dané tak, jak je vidíte na obrazovce před sebou. To, co v knize vyjde na pět stránek, představuje ve filmu minutu, nebo dvě.

Co je na filmu originálnějšího než na knížce?

Samozřejmě, že existuje i plno filmů, které jsou perfektně natočené. Ať už díky dnes již dokonalým moderním filmovým trikům, tak díky hercům, kteří svoji roli dokáží perfektně ztvárnit a vžít se do ní. U filmu se tolik nezamýšlíte a jednoduše pozorujete, co se odehrává před vámi. Nezamýšlíte se jak kdo vypadá, kde se příběh odehrává. Od toho se můžete oprostít. Vžíváte se do rolí herců z jiné stránky, než v knize a přemýšlíte zase o jiných věcech, které by vás u čtení knihy ani nenapadly.

Znám tolik filmů, které si naopak vůbec nedovedu představit jinak, než na plátně, nebo obrazovce. Geniální hlášky a úsměvy. Originální scény, které by v knize nevynikly tak, jako jsou natočené ve filmu.

Těžko říct, jestli je počet filmových příznivců větší, než těch, co si daleko raději přečtou knížku. Já jsem příznivce obojího. Ale ani tak nejde o to, kolik čeho, spíše chci poukázat na to, že někteří zavrhnou četbu už ze zásady a vlastně ani neví proč. Ale zkuste to! Pokud si vyberete knihu, která vás zaujme, půjde to samo a bude vás to bavit. Vždyť četba i film jsou určitým druhem zábavy, relaxace. Tak proč to jednou za čas neobměnit!

tpa

Rozdělení drog

I. Tvrdé a měkké drogy

Asi nejznámější dělení na drogy tvrdé a měkké se vztahuje k riziku, které se poji s jejich užíváním. Čím je droga „tvrdší“, tím větší poškození je schopna vyvolat.

Nejzávažnější a nejčastěji popisované je poškození v oblasti zdravotní – méně je tělesné i duševní zdraví.

Některé drogy jsou velmi rizikové již při jednorázovém užití. Jako příklad je možné jmenovat LSD nebo psylocibin (lysohlávky), u kterých i jednorázové užití může vyvolat vážnou duševní poruchu.

U heroinu, morfinu, durmanu, toluenu a některých dalších látek může snadno dojít k smrtelnému předávkování již při prvním užití drogy. Na předávkování se podílí nezkušenost a špatný odhad dávky. Tímto rizikem je zatížen i alkohol, i když pravděpodobnost je mnohem menší, protože vysoká dávka alkoholu vyvolá silnou nevolnost a intoxikovaný alkohol vyzvrátí.

U heroinu a ostatních látek ze skupiny opioidů dochází relativně rychle k rozvoji tělesné závislosti

U alkoholu je rizikový jeho mechanismus účinku; nese vážné poškození nervového systému, se vyvíjí relativně pomalu. Abstinenční syndrom u závislosti na alkoholu může být smrtelný. Alkohol je také nejčastější iniciační droga.

Rizika a škody spojené s užíváním drog je třeba vidět nejen ve zdravotní oblasti, ale i v oblasti sociální. Uživatelé drog totiž velmi často nejsou schopni se vyrovnat se sociálními nároky života a selhávají ve škole, v práci, hroubí se jim rodinné vztahy, ztrácejí přátele; uzavírají se do komunity jedinců, kteří jsou stejně postiženi, a návrat do „normální“ společnosti je velmi obtížný, někdy i nemožný.

II. Dělení podle převládajícího účinku

Drogy se dělí do několika skupin:

Tlumivé (narkotické) látky vyvolávají útlum nervového systému.

Menší a středně silné dávky navozují pocit euforie a často mizí nepřijemné emoce jako je strach a pocit psychického napětí. Pokud je dávka příliš vysoká, může dojít k potlačení aktivity dechového centra a k zástavě dýchání.

Nejznámějšími zástupci této skupiny jsou látky odvozené od morfia, tj.

opioidy (morfium je hlavní alkaloid opia – zaschlé šťávy z nezralých mako vic). Mají silný analgetický (protibolestivý) a euforizující účinek. Do skupiny opioidů patří heroin, metadon, kodein, buprenorfin

Druhou velkou skupinou jsou benzodiazepiny – léky, které jsou v lékařství užívány jako léky proti strachu, a léky se sedativním (zklidňujícím) a hypnotickým (spánek navozujícím) účinkem. Nejznámějšími zástupci jsou diazepam, flunitrazepam a alprazolam.

Mezi narkotika patří např. barbituráty a alkohol. Stimulační látky zvyšují aktivitu duševní i tělesnou.

Menší a středně silné dávky vyvolávají pocity síly a energie, intoxikovaný je na první pohled plný energie, neposedí, často je hovorný.

Vysoké dávky mohou navodit halucinace a ztrátu kontaktu s realitou, mohou vést také k srdečnímu selhání nebo jiným tělesným komplikacím.

Nejznámějšími zástupci jsou pervitin a kokain, i některé léky metylfenidát, phenmetrazin. Halucinogeny, nebo psychedelika mohou vyvolat asi nejvýraznější změnu vnímání reality. Velmi záleží na okolnostech užití. V přátelském prostředí a v dobrém duševním stavu bývá intoxikace velmi příjemná, pokud je droga užitá za nevhodných okolností, přichází děsivá noční můra, která může vést k trvalému duševnímu poškození.

Po nižších dávkách dochází ke zostřenému vnímání – barvy se jeví obzvláště krásné a mnohem barevnější, hudba rozeznává celé tělo, Středně silné dávky mohou vyvolat halucinatorní prožitky, linie předmětů v okolí se mění, neživé předměty ožívají a promlouvají k uživateli naléhavým hlasem. Při vysokých dávkách dochází k úplné ztrátě kontaktu s realitou. Osobnost intoxikovaného se rozkládá.

Látky této skupiny můžeme rozdělit na relativně slabé, které je možné považovat za poměrně bezpečné. Pravděpodobnost s dlouhodobými následky je malá. Zástupci jsou kannabinoidy (produkty z konopí – hašiš a marihuana).

Látky s razantním efektem mohou i při opatrném dávkování navodit těžkou duševní poruchu – sem patří LSD, psylocibin (lysohlávky), ibogain.

Míra rizika	"Tvrdost"	Zástupci
Vysoká 	Tvrdé	Toluen Heroin Morfín Durman Crack LSD
Vysoká až střední	Tvrdé	Lysohlávky Kokain Pervitin
Střední 	Tvrdé	Alkohol Extáze Efedrin Kodein
Relativně malá	Měkké	Marihuana Hašiš Kokový čaj
Prakticky bez rizika	Měkké	Káva, čaj

Jak můžete poznat, že člověk fetuje?

Ztráta původních zájmů, zálib a koníčků. Výrazná únava. Hubnutí – snížená až vymizelá chuť k jídlu. Nápadné odsuzování brání drog ve společnosti. Změna přátel. Opakované nápadné a neobvyklé stavy skleslosti či veselosti. Celková snížená výkonnost. Nápadná spotřeba peněz bez zjevného důvodu. Nálež propriet souvisejících s braním drog – prášek, roztok, tablety, malé čtvercové papírky s obrázkem, papírová psaníčka, krabička s jehlami, stříkačkou, lžičkou, ev. kyselinou citronovou či citronovou šťávou, ustřížená brčka či jiné trubičky a pomůcky na šňupání. Vpichy a abscesy na rukou či nohou (také stehnech, hýždích...).

Jak zvýšit pravděpodobnost, že člověk začne drogy brát?

Výchova neadekvátní věku, přílišné rozmazlování či přílišná kritičnost. Nedodržování daného slova. Vlastní špatné příklady v oblasti návykových látek. Neschopnost otevřené komunikace. Neschopnost umožnit člověku (dítěti) prosadit se v rodině. Kategorické a neodůvodněné odsuzování. Nezáměr o volný čas člověka a jeho trávení. Neschopnost či nedostatek ochoty naslouchat člověku. Nechota a odmítání získat o drogách dostatek objektivních informací. Tendence hledat všude jednoduchá a „rázná“ řešení.

vpr

Sex: začít, či nezačít?

„Sex je nejstarší věc na světě, ale to už asi každý ví. První zmínka o prostituci je už z pravěku. Někdy lovec měl touhu a potkal nějakou ženu, která měla hlad. Žena se mu nabídlá a on jí za to dal jídlo a třeba i oheň.“

Sex je v poslední době snad hlavní téma všech teenagerů. Každý o něm mluví, každý to chce dělat. Jenže sex není všechno.

Jsou 4 důvody proč s tím počkat:

- 1) Dělat to jen proto, že to už všichni v partě mají za sebou? Blbost!
- 2) Nutí tě někdo k tomu? Řekni mu rovnou sbohem, protože sex musíš chtít hlavně ty.
- 3) Musíš mu důvěřovat. Pokud mu důvěřuješ, tak začni, pokud ale ne, tak si ještě chvíli počkej.
- 4) Pokud máš strach z prvního milování, tak to znamená, že ještě nejsi dost připravená.

Důležité při sexu je samozřejmě myslet i na ochranu. Ten, kdo říká, že sex bez kondomu je lepší, se mýlí. U sexu bez kondomu je pravděpodobnost 80 %, že dívka otěhotní. S kondomem je pravděpodobnost pouze 7 %, což je hodně velký rozdíl nemyslíte? A hlavně spousta holek se bojí jít ke svému gynekologovi či gynekoložce. Na tom nic není a jednou vás to stejně čeká.

A hlavně nezačínajte se sexem moc brzo. Jednou pak toho budete třeba litovat.

ema

(c) jro

POZOR výzva!!!

Zasílejte své dotazy, či problémy ohledně lásky, sexu, atd. na email poradna@mezinami.cz. Na vaše dotazy odpovíme a ty nejzajímavější zveřejníme...

mn poradna

CRT, LCD

a jiné zobrazovací přístroje

Monitor je základním výstupním zařízením osobního počítače. Monitory můžeme rozdělit do tří základních kategorií. Klasické monitory s CRT obrazovkou a LCD a plasmové displeje.

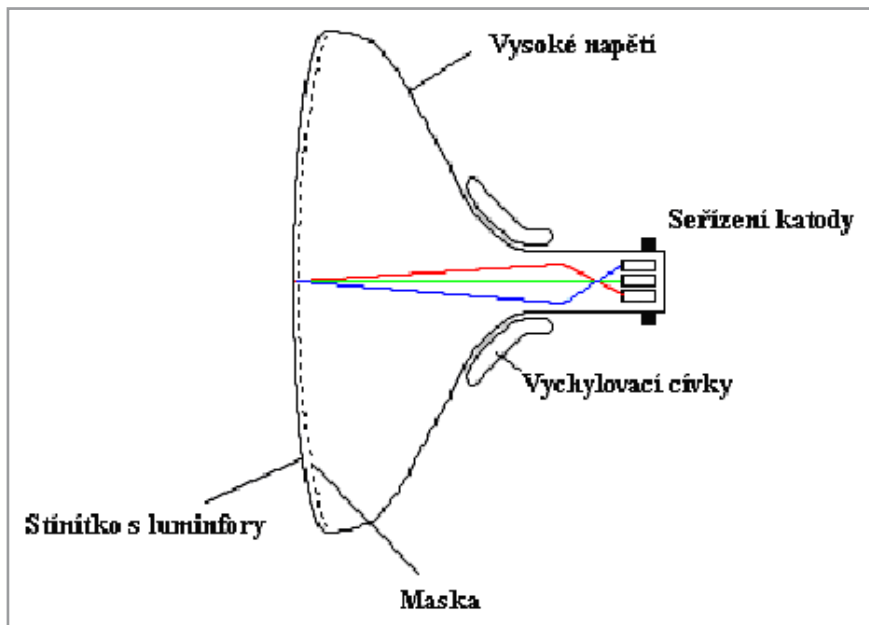
V minulosti se LCD displeje používaly pouze u přenosných počítačů, zatímco u stolních počítačů se používalo téměř výhradně CRT obrazovky. V poslední době se však díky zdokonalování a zlevňování LCD technologie dostávají LCD panely do popředí i na poli stolních osobních počítačů.

CRT monitory

Princip zobrazování

CRT monitory pracují na principu katodové trubice (CRT – Cathode Ray Tube). Hlavní částí každého monitoru je obrazovka, na jejímž stínítku se zobrazují jednotlivé pixely. Monitor je připojen přímo k videokartě zasílající patřičné informace, které budou na monitoru (jeho obrazovce) zobrazeny.

Při práci barevné obrazovky jsou ze tří katod emitovány elektronové svazky, které jsou pomocí jednotlivých

Barevná obrazovka

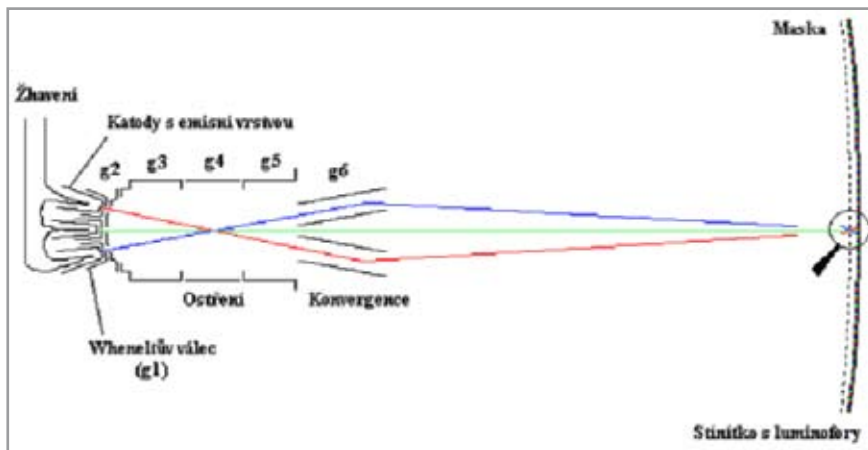
mřížek (viz obrázek řez barevnou obrazovkou) taženy až na stínítke obrazovky. Na zadní stěně stínítka obrazovky jsou nanášeny vrstvy tzv. lumínoforů (lumínofor = látka přeměňující kinetickou energii na energii světelnou). Tyto lumínofory jsou ve třech základních barvách – Red (červená), Green (zelená), Blue (modrá) – pro aditivní model skládání barev. Vlastní elektronové svazky jsou bezbarvé, ale po

dopadu na příslušné lumínofory dojde k rozsvícení bodu odpovídající barvy.

Protože elektronový svazek je vlastně svazek částic stejného náboje (záporného), mají tyto částice tendenci se odpuzovat a vlivem toho dochází k rozostřování svazku. Proto těsně před stínítkem obrazovky se nachází maska obrazovky. Je to v podstatě mříž, která má za úkol propustit jen úzký svazek elektronů. Maska obra-

Typy CRT obrazovek

Typ	Maska	Poznámky
Delta		Jednotlivé otvory v masce jsou kruhové a jsou uspořádány do trojúhelníků (velké písmeno delta). Stejným způsobem jsou uspořádány i lumínofory na stínítku. Nevýhodou tohoto typu masky (obrazovky) je velká plocha, která je tvořena kovem masky a která způsobuje větší náchylnost k tepelné roztažnosti. Vzhledem k tomuto poskytovaly obrazovky typu Delta poměrně nekvalitní obraz a dnes se již nepoužívají. Deltové obrazovky byly značně vypouklé.
Inline		Otvory v masce jsou obdélníkového tvaru a jednotlivé lumínofory jsou naneseny v řadě vedle sebe. Obrazovka Inline je dnes nejrozšířenějším typem obrazovky.
Trinitron		Obrazovky Trinitron jsou propagovány zejména firmou Sony. Jejich lumínofory jsou naneseny v řadě vedle sebe. Vlastní maska je tvořena svislými pásy, které ve vodorovném směru nejsou nikde přerušeny. Toto řešení s sebou nese problém – pásy masky jsou tenké a na celé výšce obrazovky se neudrží. Tento se řeší dvěma způsoby: – u monitorů: natažením dvou vodorovných drátů přes obrazovku. Tyto dráty jsou potom bohužel na obrazovce vidět. – u televizorů: silnějšími pásy masky. Maska pak působí hrubším dojmem. Trinitronová obrazovka přinesla ostrost a kontrast až do rohů obrazu, kde delta vykazovala už výrazné zhoršení ostrosti. Trinitronová obrazovka a zvláště pak obrazovka typu FD Trinitron je téměř plochá.

Řez barevnou obrazovkou

zovky musí být vyrobena z materiálu, který co nejméně podléhá tepelné roztažnosti a působení magnetického pole. Oba dva tyto jevy by totiž způsobily, že elektronové svazky nedopadnou přesně na svůj luminofor, což by se projevilo nečistotou barev. Elektronové svazky jsou vychylovány pomocí vychylovacích cívek tak, aby postupně opisovaly zleva doprava a shora dolů jednotlivé řádky obrazovky.

Jednotlivé elektronové svazky jsou emitovány z nepřímě žhavené katody, která má na svém povrchu nanese-nou emisní vrstvu. Elektronové svazky pak prochází tzv. Wheneltovým válcem (mřížka g1), který má vzhledem ke katodě záporný potenciál. To způsobuje, že elektrony jsou jím odpuzovány a projde jich přes něj jen požadované kvantum. Řízením napětí na Wheneltově válci se tedy řídí intenzita jednotlivých elektronových svazků. Po průchodu Wheneltovým válcem procházejí elektronové svazky přes jednotlivé mřížky (g2–g6), které mají naopak vzhledem ke katodě kladný potenciál, díky kterému jsou elektrony přitahovány. Tento kladný potenciál je na mřížce g2 nejnižší, na g3 vyšší a až na g6 nejvyšší. Toto má za úkol elektronové svazky táhnout až na stínítko obrazovky. Speciální funkci zde má mřížka g3 (ostření), která má za úkol zaostřovat elektronové svazky, a mřížka g6 (konvergence), od které se elektronové svazky postupně sbíhají. K jejich setkání dojde u masky obrazovky, kde se prokříží a dopadnou na své luminofory.

LCD displeje

V dnešní době se s LCD monitory setkáváme čím dál tím více a díky pokročilejším technologiím se stávají nejen finančně dostupnější, ale i technologicky vyspělejší. LCD monitory se stávají v poslední době trendem a zatlačují klasické CRT monitory do

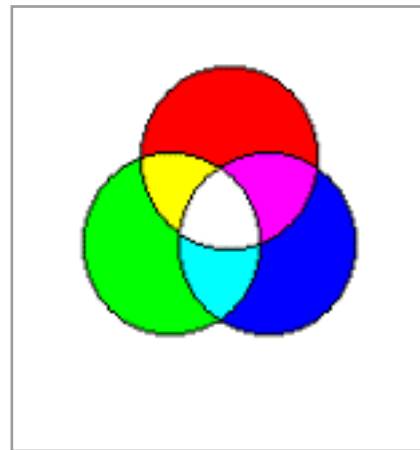
pozadí, o čemž svědčí nárůst jejich prodeje za posledních několik let. Tento trend začal okolo roku 2002, kdy zaujímaly LCD monitory 13,8 % ze všech prodaných monitorů a během několika let se jejich prodej přehoupl přes 50% hranici prodeje. Prodej LCD displejů stoupá, ale i dnes bývá při koupi rozhodující cena těchto LCD monitorů. Jasnou výhodou těchto monitorů je jejich štíhlý profil a s tím související menší prostor, které zaberou na Vašem pracovním stole.

Historie LCD

Podstatu funkce tekutých krystalů, tedy jeho biologicko-chemicko-fyzikální podstatu objevil již v roce 1888 rakouský botanik Friedrich Reinitzer. Během svých pokusů si Friedrich Reinitzer všiml, že během tání zvláštní směsi podobné cholesterolu, přesněji řečeno šlo o cholesterylbenzát, má podobu zakalené tekutiny, která se při vzrůstající teplotě pročištuje. Naopak při chlazení nabývá tato zvláštní tekutina modré barvy a nakonec zkrystalizuje. V této době ještě Friedrich Reinitzer nevěděl, jaký jeho objev bude mít v budoucnu praktické využití.

Až v roce 1963 pan Richard Williams, výzkumník laboratoří RCA, objevil, že světlo procházející tenkou vrstvou tekutých krystalů je ohýbáno podle krystalické struktury. O pět let později roku 1968 pak společně s kolegou Georgem Heilmaierem vyrobili první experimentální displej z tekutých krystalů.

Jejich nástup v praktickém využití nebyl až tak radikální a spíše byly využívány displeje založené na segmentech diod LED, i když se již v roce 1973 objevila na trhu první kalkulačka, využívající technologie tekutých krystalů. Vzestup v použití nové technologie tekutých krystalů přišel až v polovině 80. let v souvislosti se zvyšujícím se obratem spotřební elektroniky. Nejvýznamnější start pro technologii tekutých krystalů měla až na přelomu

Aditivní model skládání barev

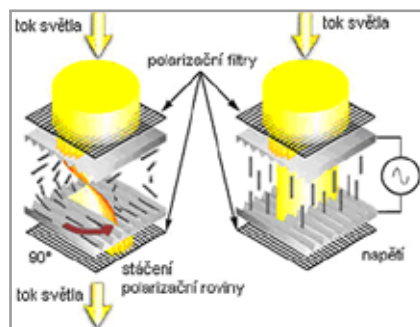
80. a 90. let výroba notebooků, projektorů a plochých monitorů.

Princip LCD technologie

Název technologie LCD pochází ze slov Liquid Crystal Display. Tato technologie je založena na elektromagnetických vlastnostech tekutých krystalů. Pomocí napětí na elektrodách jsou molekuly tekutých krystalů usměrňovány do příslušné polohy, přes které prochází polarizované světlo, jehož intenzita je tak polohou molekul regulována.

Každý obrazový bod (pixel) je aktivně ovládan jedním tranzistorem, ale abychom získali obraz, potřebujeme dvě složky – světlo a barvu. Světlo je zajišťováno buď poosvětlujícími katodovými trubnicemi, nebo vnějším odraženým světlem. Katodové trubice vytváří tzv. bílé světlo, které je složeno z různých barevných spekter světla. Toto světlo je možné rozložit na tři primární barevné složky – červenou, zelenou a modrou (RGB). Každý obrazový bod je ohraničen dvěma polarizačními filtry, barevným filtrem (pro červenou, zelenou a modrou) a dvěma vyrovnávacími vrstvami. Vše je vymezeno tenkými skleněnými panely. Tranzistor každého obrazového bodu kontroluje velikost napětí, které prochází mezi vyrovnávacími vrstvami a elektrické pole působí na změnu struktury tekutého krystalu, čímž ovlivní natočení jeho částic.

Tímto způsobem je možné regulovat několik desítek až stovek stavů

tekutého krystalu, při kterých vzniká výsledný jas barevných odstínů. A protože se každý obrazový bod skládá ze tří základních barevných „sub-pixelů“ (RGB), vznikají tak statisíce až miliony různých barevných odstínů. Při použití 8bitové barevné hloubky pro každý „sub-pixel“, tak můžeme získat plných 16 777 216 barevných odstínů.

Jak bylo řečeno výše, každý pixel se skládá ze tří sub-pixelů, což v praxi znamená, že LCD monitor s rozlišením 1 600 × 1 200 má vedle sebe ve skutečnosti ne 1 600 bodů, ale 4 800 sub-pixelů. Velikost těchto bodů je velmi malá a pohybuje se standardně v rozmezí od 0,24–0,29 mm. U těch vyspělejších LCD monitorů může velikost těchto bodů klesnout až na pouhých 0,12 mm. Velikost bodů tak ovlivňuje maximální úhlopříčku LCD monitorů, proto se jen velmi málo vyskytují malé LCD monitory s vysokým rozlišením.

Technologie postupuje stále vpřed, a tak kromě různého počtu katodových trubic, které poosvětlují LCD krystaly, se začínají využívat pro poosvětlení i speciální LED diody, jejichž jas je možné regulovat pro každou zvlášť

Nejčastější vady LCD monitorů

První vada je vadný pixel/subpixel. Tato vada je notoricky známá. Jak se projevuje je uvedeno v popisu každé technologie. Pro přehlednost ale zopakujeme. U technologie TN se projevuje jako svítící bod (barva závisí na tom, jaké subpixely jsou vadné, v případě, že vypadnou všechny, svítí bod bíle). U ostatních technologií se projevuje jako černé místo. V případě, že vypadne jen subpixel, se projeví špatným zobrazením barvy (například pokud vypadne červený subpixel a celý pixel má zobrazit barvu žlutou, tak místo ní zobrazí zelenou – žlutá je v RGB červená + zelená).

Druhá vada je výskyt cizí částice. Tato vada se projevuje stejně jako „mrtvý“ pixel s dvěma rozdíly. Obvykle zasahuje i do okolních pixelů. Máte-li tedy na monitoru více vadných pixelů, které jsou vedle sebe, jde s největší pravděpodobností o cizí tělíčko. Druhý rozdíl je ten, že se na jakékoli technologii projevuje jako černý bod. V dnešní době se již tato vada pokládá za velmi vážnou a neměli byste s takovýmto monitorem přijít vůbec do styku. Pokud ano, tak je to důvod k reklamaci.

Další vada se nazývá „Line Defect“ neboli čárová vada. Projevuje se svislou nebo vodorovnou čarou přes celý monitor. Toto je vada s kterou se jistě nikdo z vás nesetká. Výskyt této vady se ale může projevit i po určitém čase (obvykle do dvou měsíců provozu).

Poslední je trojice vad. „Spot“, „Mura“ a „Stain Mura“. První z jmenovaných „Spot“ se projevuje jako skvrna (obvykle tmavého odstínu) kruhovitěho tvaru ve velikosti nad 5 mm. Zbývající dvě „Mura“ a „Stain Mura“ jsou tytéž skvrny jen nepravidelného tvaru. „Stain Mura“ má ještě navíc ostře ohraničený tvar. Velikost obvykle také nad 5 mm.

Tyto tři vady jsou důvodem k reklamaci, avšak někteří výrobci si dávají podmínku, že vady musí být viditelné na šedé barvě (nejčastěji RGB [96,96,96]).

Klady

- + Geometrie, ostrost
- + Jas
- + Velikost
- + Spotřeba
- + Styl
- + Viditelná plocha

Zápory

- Interpolace
- Doba odezvy
- Pozorovací úhly
- Vadné pixely
- Barvy, kontrast
- Cena

Plazmové displeje

Plazmové displeje jsou základem hi-endových televizorů a ve velké míře

se také využívají v informačních technologiích.

Plazma – čtvrté skupenství

Abychom pochopili princip plazma displejů, musím si nejdříve objasnit, co je to plazma a jakou funkci má u technologie PDP (Plasma Display Panel). Hmota, jak ji známe, se skládá z atomů, zatímco plazma je skupenstvím složeným z iontů a elementárních částic. Protože není plazma plynem, kapalinou ani pevnou látkou, nazývá se někdy čtvrtým skupenstvím.

V klidovém stavu se v plazma displejích nachází plyn, resp. se jedná o směs vzácných plynů jako je argon, neon či xenon. Jsou to elektroneutrální atomy, čili musíme najít způsob, jak z nich vytvořit plazmu. Ten je jednoduchý – do plynu se pustí elektrický proud, čímž se objeví mnoho volných elektronů. Srážky mezi elektrony a částicemi plynu ústí v to, že některé atomy plynu ztratí své elektrony a vznikají tak kladně nabitě ionty. Spolu s elektrony tedy získáváme plazmu.

Tím, že máme vytvořeno elektrické pole, začnou se jednotlivé nabitě částice pohybovat ke svým opačným pólům – plynové ionty k záporně a elektrony ke kladně nabitému pólu. V plazmě tedy dochází k velkým pohybům a ve vzniklém „zmatku“ se začnou jednotlivé částice srážet. To způsobí, že plynové ionty se dostávají

Schéma uvolnění fotonu z plynového iontu

do excitovaného stavu a poté uvolní foton, tedy světlo.

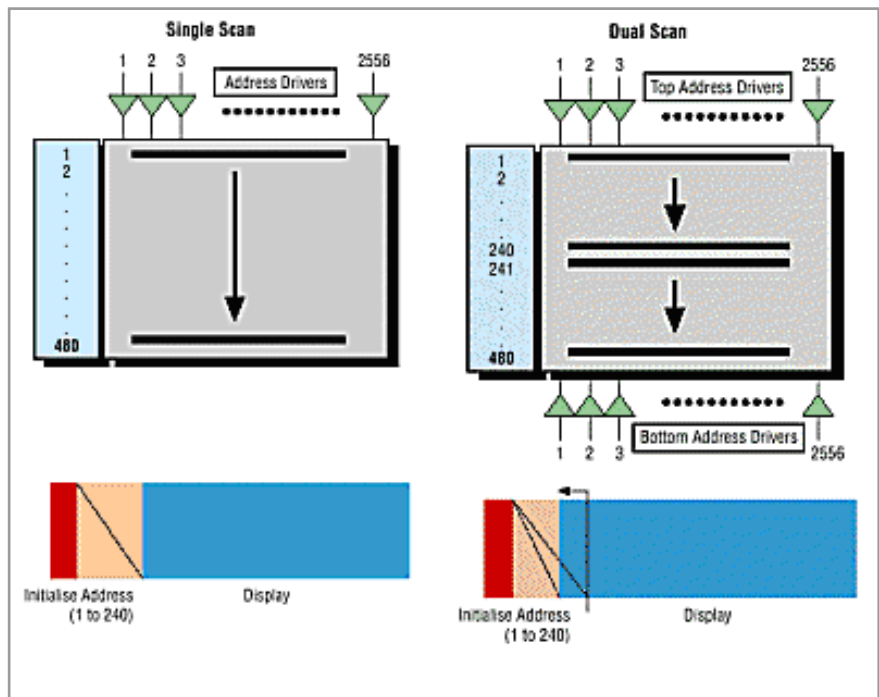
K pochopení uvolnění fotonu musíme zabrousit ještě hlouběji do chemie. Při nárazu volného elektronu do jednoho z elektronů iontu na nižším orbitálu získá tato částice energii, která jí dovolí na krátký čas přejít na vyšší energetickou hladinu (Např. z orbitálu „s“ do orbitálu „p“). Ovšem okamžitě poté ho elektromagnetické síly donutí k návratu na původní orbital a přebytečná energie je uvolněna ve formě fotonu (foton je částice, jejíž hmota a energie je dána pouze rychlostí – při nulové rychlosti zaniká).

Ovšem energie fotonu, který je uvolněn ionty neonu a xenonu, je často tak vysoká, že vlnová délka přesahuje možnosti lidského oka. Uvolňuje se totiž pro nás neviditelné ultrafialové záření. Aby vznikl na plazma displeji obraz, musí dojít ještě k dalšímu procesu, který si vysvětlíme dále.

Struktura plazma displeje

Z toho, co jsme si nyní řekli je evidentní, že plazma displeje jsou aktivní a své světlo samy vyzařují (na rozdíl od podsvětlovaných LCD displejů). Ovšem ještě je nutné, aby ultrafialové záření bylo převedeno na viditelné světlo. To je stejně jako u CRT monitorů zajištěno luminoforem, kterým je pokryta zevnitř každá obrazová buňka (viz níže). Luminofor způsobuje, že po vstřebání elektronu či ultrafialového záření vyzáří viditelné světlo.

Celý plazma displej je tvořen maticí miniaturních fluorescentních buněk (pixelů), které jsou ovládány sítí elektrod. Buňky jsou uzavřeny mezi dvěma tenkými skleněnými tabulkami, každá obsahuje malý kondenzátor a tři elektrody. Adresovací elektroda je umístěna na zadní stěně buňky, zatímco dvě transparentní zobrazovací elektrody leží na přední stěně. Tyto dvě elektrody jsou izolovány dielektrikem

Single a Dual Scan Technology

a chráněny vrstvou oxidu hořečnatého (MgO).

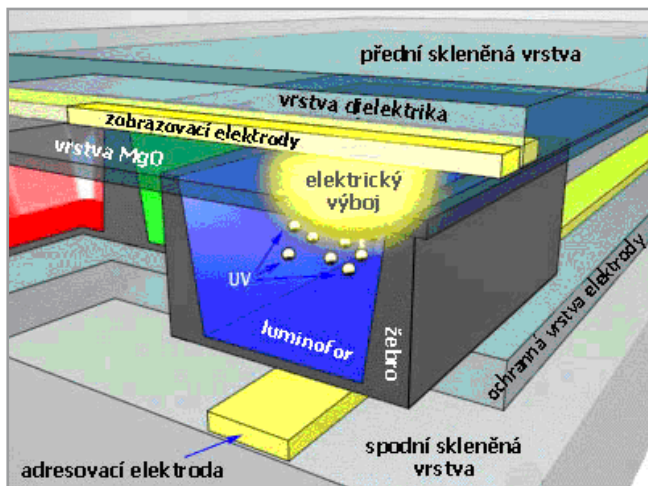
Struktura displeje je tedy maticí, kde horizontální řádky tvoří adresovací elektrody, zatímco vertikální sloupce jsou zobrazovací (někdy se jim říká výbojové) elektrody. Vzniká tak mřížka, ve které lze každou buňku adresovat zvlášť. Všechny pixely se u barevných plazma displejů skládají ze tří barevných subpixelů, z červeného, zeleného a modrého.

Výhody a nevýhody PDP

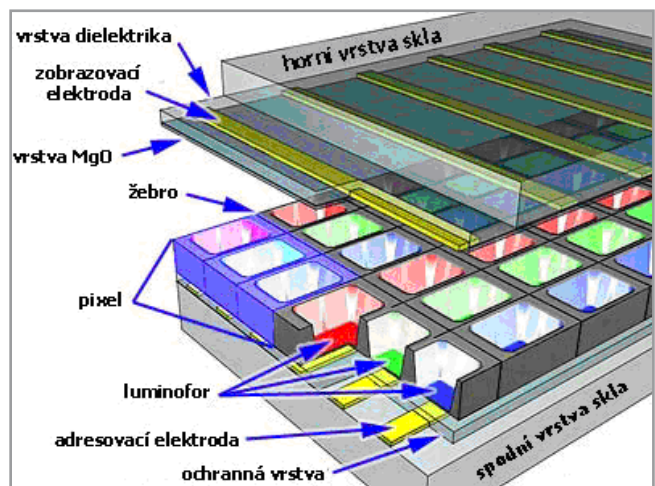
Protože plazma displeje samy o sobě emitují světlo, mají vynikající pozorovací úhly kolem 160–170°, takže jsou vhodné pro prezentační účely apod. Další nespornou výhodou je zmiňovaná úspora místa při velkých úhlopříčkách. Podívejme se ale také na ty negativní stránky, které byly ovšem z velké části potlačeny.

Plazma displeje ne zrovna nejvyšší kvality mají problémy s kontrastem. Důvodem je právě to, že napětí mezi zobrazovacími elektrodami je udržováno stále pod prahem ionizace, aby měla obrazovka dostatečně rychlou odezvu. Negativním účinkem ale je to, že k minimální ionizaci dochází i bez napětí na adresovací elektrodě, což omezuje schopnost zobrazit nejtmaší odstíny a tím snižuje kontrast. Jinými slovy, plazma vzniká i v „pohotovostním stavu“, když je adresovací elektroda vypnutá. Na konci 90. let ale přišlo Fujitsu s technologií zvyšující kontrast ze 70:1 až na 400:1, později dokonce 500:1.

S kontrastem souvisel i další problém – neschopnost zobrazovat dokonalé stupnicí šedi. V tmavých scénách se totiž barvy blízké černé slévají v jednu a přechody nejsou zdaleka plynulé. Ovšem moderní PDP displeje již tímto

Schema jedné buňky plazma displeje

Schema struktury plazma displeje

neduham netrpí a škála zobrazovacích odstínů je širší.

Přestože výroba PDP není tak náročná na prostředí jako např. LCD, jsou stále plazma displeje velmi drahé (i když se již výrazně zlevnily). Životnost plazmových obrazovek je kolem 10 000 hodin, což je asi poloviční hodnota než u LCDček. V poměru cena za hodinu nejsou PDP příliš praktické a pro domácí uživatele nevhodné.

A nevhodnost plazma displejů pro použití s počítači bychom vyčetli ještě z jedné hodnoty – rozteč bodů se zatím nedostala pod 0,3 mm, naopak bývá mnohem vyšší. Proto je stále nejlepší využití těchto obrazovek jako HDTV (High Definition TV) a pro prezentační účely větších společností.

Adresovací technologie

Existují dvě metody, kterými jde ovládat (adresovat) jednotlivé buňky v plazma displejích. Nazývají se Single Scan Technology a Dual Scan Technology.

V jednoduchém adresování dochází k adresaci (tedy přednabití) všech bodů ještě před zobrazovací fází, kdy jsou do elektrod pouštěny napěťové pulsy. Je potřeba jen jedna sada ovladačů, které adresování zajišťují, a proto je výrobní cena přijatelná.

Duální adresování je obrazovka rozdělena na dvě poloviny, kde každá má svoji sadu ovladačích prvků (jedna je na horní části, druhá ve spodní). Protože k adresaci všech bodů tak dojde za poloviční dobu než u Single Scan technologie, zbude pak více času pro zobrazovací fázi. V ní je možno vyslat více pulsů a tím se zvyšuje jas displeje. Negativní dopad má duální technika ten, že se zvyšuje spotřeba energie a také zkracuje životnost luminoforu.

PALCD

Poslední technologií, je hybrid mezi PDP a LCD displeji, který se nazývá Plazma Addressed Liquid Crystal Display (PALCD).

Jedná se o LCD displej, který ovšem není ovládan tranzistorovou aktivní maticí, ale soustavou anod a katod, které pomocí plazmových výbojů způsobují natáčení tekutých krystalů. Znamená to, že místo adresování jednotlivých krystalů tranzistory jsou ke stejnému účelu využity struktury, které jsme si popsali výše. Zaměření je stejně jako u většiny PDP hlavně pro prezentační účely a nikoliv „do obýváku“. Protože není třeba vyrábět tranzistorovou matici, není produkce

PALCD tolik náročná na dokonale čisté prostředí, a proto je levnější.

Parametry monitorů

Úhlopříčka

Prvním parametrem je velikost úhlopříčky. Mezi uživateli je zavedeno, že 17" CRT monitor má přibližně stejnou úhlopříčku jako 15" LCD panel. Velikost úhlopříčky se volí vždy s ohledem na činnost, která se bude s počítačem vykonávat.

Rozlišení

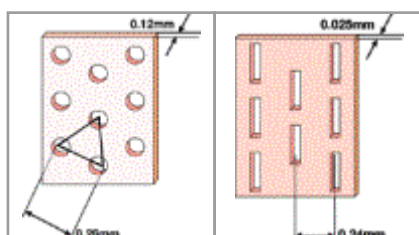
Velmi důležitou vlastností monitoru je rozlišení, které je schopen zobrazit. Rozlišení souvisí s velikostí monitoru, resp. s úhlopříčkou obrazovky. Čím více je možné zobrazit na obrazovce bodů, tím je obraz čistší. Rozlišení má vliv i na velikost bodů, proto se při větším rozlišení zdají zobrazované objekty menší. U 15" monitorů je to alespoň 800 × 600 pixelů, u 17" alespoň 1024 × 768 a u 19" pak 1280 × 1024. Čím je větší obrazovka, tím je možné použít vyšší hodnotu rozlišení, maximální hodnota je pak deklarována výrobcem.

Frekvence

Další velmi důležitou vlastností je obnovovací frekvence, s jakou se obraz v daném rozlišení na monitoru obnovuje. Ta hraje podstatnou roli zejména u CRT monitorů, u kterých se může uživateli zdát, že při nižším nastavení obnovovací frekvence obraz „bliká“. LCD displeje díky větší setrvačnosti zobrazených pixelů tuto vlastnost částečně eliminují. Za minimální použitelnou obnovovací frekvenci se považuje 75 Hz, za ergonomickou pak 85 Hz.

Bodová rozteč

Velmi důležitou vlastností CRT obrazovek je vzdálenost mezi dvěma zobrazenými body neboli bodová rozteč (Dot Pitch). Jedná se o přímou nejkratší vzdálenost dvou bodů stejné základní barvy. Obecně platí, že čím je bodová rozteč nižší, tím lépe. Při nízké bodové rozteči totiž monitor dokáže ostře zobrazit i vyšší rozlišení. Na obrázcích

je znázorněno měření bodové rozteče u invarových obrazovek a u obrazovek typu trinitron nebo šterbino-vých obrazovek (např. CromaClear). Pro invarové obrazovky je špičkovou hodnotou 0,24 mm, pro trinitronové pak 0,22 mm.

Úroveň jasu a kontrastu

Zejména u LCD panelů jsou důležitými parametry úroveň jasu a kontrastu.

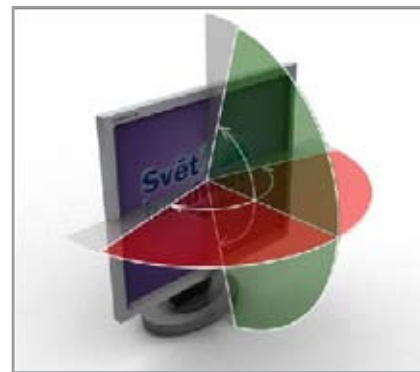
Hodnota kontrastu je důležitá při provozování panelu za přímého slunečního svitu. Jeho hodnota je vypočítána z poměru svítivosti bílé a černé barvy. Obě hodnoty jsou měřeny v luxech a jednoduše dány do poměru (minimální hodnota je cca 200:1 – odstíny nejsou podávány dostatečně kvalitně).

Jas úzce spjat s kontrastem. Jeho hodnota se určuje tak, že se všechny pixely zobrazí bílou barvou a změří se svítivost monitoru. Příliš vysoký jas může oslňovat

Úhly pohledu

Úhly pohledu patří mezi další důležité parametry pro výběr monitoru (zejména LCD panelu). Jejich hodnota je tvořena dvojicí úhlů – rozsahy horizontálního a vertikálního pohledového úhlu. Pokud jsou při horizontálním či vertikálním pohledu uživatele překročeny hodnoty těchto úhlů, dochází ke zkreslení barev a ztrátě jasu, což se projeví nečitelností obrazu.

Doba odezvy

Dalším parametrem je doba odezvy. Výrobci ji obvykle definují jako dobu, za kterou zhasne a znovu se rozsvítí bílý bod (rise) nebo černé barvy (fall). Pro kancelářské použití LCD panelu by tato hodnota neměla být větší než 25 ms, pro hraní her by měla být mnohem menší (12 ms a méně).

Podsvícení

Bez dobrého světelného zdroje by LCD panely nikdy nebyly to co jsou. K podsvícení se používají tenké trubice u kterých je kladen velký důraz

na rovnoměrnost světla a jeho barvu (měla by být bílá). Levné panely používají systém jen dvou trubic, což má za následek nerovnoměrné podsvícení. U profesionálních LCD monitorů se můžeme setkat až s 14 trubicemi na obrazovku (např. panely EIZO), takovéto řešení má za následek velmi rovnoměrné podsvícení a také větší životnost monitoru. Střední třída monitorů využívá čtyř trubic, což se zdá jako velmi dobré v poměru cena/kvalita. Obvyklá životnost trubic je 50 000 hodin (tato hodnota vyjadřuje dobu za kterou dosáhne trubice poloviční svítivosti).

Samotné trubice by však byly málo pro dosažení kvalitního obrazu. Velmi důležité je také rovnoměrné rozvedení světla po celé ploše monitoru. To je uskutečněno pomocí sítě optických vláken.

V poslední době se ovšem objevuje i podsvícení pomocí LED (svítící dioda), toto řešení přináší úsporu energie a také větší životnost celého panelu.

Budoucnost zobrazovacích zařízení

V současné době se hlavně vylepšují stávající technologie, které zveme zatím souhrnně LCD. Tento pojem LCD není až tak úplně přesný, kromě LCD se do této kategorie zahrnuje i OLED nebo také Polymer Light Emitting Diodes (PLED) a další.

HMD

Jednou z možných variant by měly být displeje v brýlích, tedy něco na způsob HUD – nazývají se Head Mount Display, HMD. V brýlích je vestavěný displej a jeho kontrast i zaostření je seřízeno tak, abyste nemuseli ostřit na předmět ve vzdálenosti pěti cm od očí, ale aby to vypadalo zhruba jako slušná devatenáctka ve vzdálenosti metru od vaší hlavy. Jsou tu drobné technické problémy – především v tom, že z takového pokoukání lidi za chvíli bolí hlava a pokud ne, pak je to drahá technologie.

VRT

Podobnou variantou je VRT, Virtual Retinal Display, kde „displej“ se vytváří kresbou laserem přímo na sítnici.

EUD

Další možnou variantou je EUD, Eye-Up Display (či též eye-up floating display), tedy zobrazování přímo před očima. To má podobu kontaktních čoček, v nichž je vestavěný displej podobný, jako u brýlí, samozřejmě

menší a koncentrovanější a patřičně dražší. Signál se do čoček dostává světlovodem nebo supratenkým kablíkem, čočky se ale nedoporučuje vytahávat za tento kablíček z oka, mohlo by se to utrhnout.

Free Space Display

Poslední variantou jsou plně 3D displeje vykreslované do volného prostoru, někdy se jim také říká Free-Space Display (firma IO2 Technology je nazývá heliodisplay). V tomhle případě jsou do prostoru vykreslovány požadované obrazce, ty se prostě vznášejí ve vzduchu. Nejde při tom o to, že by tyto obrazce mohly být vnímány prostorově, když se na ně díváte z boku, tak prostě prostorové nejsou. Jenže když se na ně díváte ze předu, tak je vidíte

zhruba tak, jako na displeji počítače. Velikost takových zařízení je ale zatím velká – jsou to velké krabice připomínající tiskárny.

E-paper

Zcela odlišnou variantou je elektronický papír, e-paper. Ten má samozřejmě rozměrové nevýhody, ale již dnes se projektují verze e-papíru, které

jsou schopné zjistit, jak jsou zmačkané a zmučkané a podle toho přizpůsobit obraz tak, aby jste jej viděli jako na rovné ploše.

Propojení počítače s nervovou soustavou

Zvláštní sekci vývoje je pak napojení výstupu z počítače na lidskou nervovou soustavu a generování obrazu takto. Ačkoliv výzkumy probíhají a do jisté míry jsou vědci schopni číst jednoduché impulsy a generovat je, na nahrazení a doplnění zraku to zatím nestačí.

mmo

(c) tpa

Stahování dat

na internetu

Čím stahovat? Jak stahovat? Jak vlastně dostat tu zatracenou empétrošku (v naší třídě se říkalo „empétrosku“) dostanu na svůj disk, abych už mohl poslouchat? Existuje několik variant „jak na to“. Účelem tohoto článku je nastínit současnou situaci v tomto oboru. Je mi samozřejmě jasné, že mezi čtenáři můžou být i profesionálové, kterým se článek může zdát úsměvným, stručným či příliš „nezacházejícím do hloubky“. To je ale schválně – nechci se zde předvádět, že vím, jak fungují komunikační protokoly, jak si naprogramovat trojského koně ani jak ukrást ještě nenatočený film Warner Home Video Studios. Stále totiž mezi námi chodí spousty smrtelníků, kteří nevědí kde začít, nevědí, co k tomu potřebují a informace tohoto typu jsou jim na nic. Potřebují pouze vědět „jak to zapnout“ a „co vůbec dělají“ (a ani to někdy ne..).

Co to tedy vůbec to stahování je?

Stahování je činnost, při které si ukládáme veřejná data z internetu na svůj disk pro svoji potřebu. Znamená to, že můžeme stahovat všechno, co je kde veřejně vystaveno a není-li tím porušen zákon. Pozor na to – některé věci není povoleno ani stahovat, jako např. nelegální pornografii, soubory chráněné autorskými právy a podobně!

Kde data na internetu hledat?

Na internetu existuje spousta „bran“, kterými se můžete dostat na další a další stránky, na kterých hudebníci nabízejí svoji hudbu k poslechu, můžete najít i spousty videí, obrázků a kdo ví co ještě čeho. Velice známým portálem je například stránka www.mp3.com. Výhoda těchto webů je v tom, že pokud je zde nějaká hudba nahrána, je to čistě legální a samozřejmě s tím i autor souhlasil. Nevýhoda je v tom, že takových autorů je hodně málo, takže většinou na webu nic pořádného nenajdete.

P2P sítě

Zkratka P2P pochází z anglického „Peer To Peer“. Na rozdíl od před-

chozího příkladu, kde stahujete data z nějakého serveru (to je počítač, na kterém jsou data uložena a kdokoli, kdo k tomu má oprávnění si je může stáhnout), zde se připojujete ať přes nějaký server či nikoli, ale připojujete se k jinému uživateli, úplně stejnému, jako jste vy či váš kamarád a taháte data přímo z jeho disku. Na serveru většinou jen běží seznamy věcí a „rozvody“, které říkají počítačům jak a kam se mají připojit. Příkladem programů mohou být např. Kazaa, iMesh, Gnutella a podobně. Jejich výhoda je jasná – data nemusí nikde ležet, prostě jen si je stáhnete a internetové servery to moc nezatažují. Nevýhody jsou ale jasné – na rozdíl od serverového stahování nikdy přesně nevíte, co stahujete, než to stáhnete, takže není problémem si do PC „natáhnout“ nějaký zájímavý virus. Legálnost tohoto přístupu je taktéž sporná – v autorském zákonu se hovoří o takovém stahování jako legálním za předpokladu, že vlastníte legálně zakoupený originál skladeb či dat, jež si stahujete a za předpokladu, že je stahujete jen pro svoji potřebu. Nezdá se to sice jako postavené na hlavu, ale když už mám originál, tak ho někde nebudu stahovat kopii, ale CD si třeba zazálohuji pomocí nějakého grabberu a podobně.

Trochu speciálním klientem P2P sítě je program DC++ (DirectConnect), který funguje podobně, jako Kazaa či iMesh, avšak nad proudem dat máte stoprocentní kontrolu, víte kudy tečou i přesně jaká stahujete. Tento program osobně velice doporučuji, je velice „inteligentní“, ale hlavně jeho přístupem. Ručně se přihlašujete na různé servery – zde se jim říká „huby“ (i když tento termín je původně určen pro trochu jiné zařízení). Na těchto hubech běží neustále program sdílející tzv. „filelisty“, to jsou soubory, které obsahují to, co sdílíte. Když si někdo vyhledá nějaká data, hub se jen podívá, jestli je někdo v těchto listech nemá a pokud ano, nabídne vám připojení. Huby mají různá pravidla na připojení, např. některé požadují minimální share (tj. množství sdílených dat) např. 20GB, některé zase že musíte sdílet co nejvíce sci-fi žánru a podobně. Máte tedy jistotu, že množství dat je zde opravdu vysoké, protože propustkou

k tomuto připojení je právě nějaká data mít.

Sítě BitTorrent

Tato trochu specifická síť je vlastně takovou drobnou odnoží serverového stahování. Soubor, který stahujete však neleží přímo na serveru, ale na několika serverech zároveň. Vy si stáhnete pouze malý soubor (tzv. torrent), který říká programu, kterým stahujete (např. ABCtorrent), kde má soubor hledat. Na každém serveru je tak uloženo např. 1MB videa, ale pokud se střípky dají dohromady, můžeme najít kompletní film či album hudby.

Tato síť byla původně navržena pro stahování velkých souborů, především instalačních (síť je licencována pod GNU, takže nic nelegálního), brzy se však zjistilo, že se využívá v mnohem větší míře.

Posílání souborů přes ICQ

Toto je jistě nejbezpečnější metoda – soubory máte přímo na disku a když je někdo chce, prostě mu je pošlete. Stejně je to i s emailem.

Shrnutí

Co tedy říci ke shrnutí? Tak především, že na každý typ souboru, co stahujete, se hodí jiná technologie. Pokud stahujete hudbu, není nic lepšího, než P2P, pokud např. velké soubory (např. image DVD), je síť P2P trochu nespolehlivá (nikdy nevíte, kdy se člověk, co to má, připojí, či odpojí a můžete pak na svůj soubor čekat i půl roku). Serverové stahování se dnes „již nenosí“ – řekl bych, že skoro vůbec (resp. neznám člověka, co by to takto dělal).

Já osobně používám DC++ a BitTorrent.

Hlavním úkolem internetu je sloužit jako informační zdroj, velká databáze vědomostí a svět neomezených obchodních či kulturních možností. Přesto však nemalou částí přenosové kapacity tohoto media je přenos souborů, přenos dat, ať už emailem, přes ICQ či jiných sítích.

Stejně tak, jako například v knihovně nemůžeme knížku jen tak zkopírovat a pak tyto kopie prodávat, nemůžeme ani v hudebninách zkopírovat CD a následným prodejem obhacovat svoji kapsu. Každý autorský počín je chráněn autorskými právy, což

znamená, že autor dostane alespoň trochu jistoty, že nikdo nebude právě jeho verše prezentovat jako svoje a že nikomu jinému do kapsy nepadne ani koruna.

Přes všechna tato omezení se na internetu v masovém měřítku stahují hudební soubory, filmy a dokonce i instalovatelné programy za někdy

i desetitisícové částky. Proto – ač na to zajisté nemám dostatečné právo – vám radím, vás prosím: **Dejte si pozor, co kdy a kde stahujete.** Může to být stahování hudebního alba ve škole, chodí inspekce a pokuta v řádech čtyřmístných čísel není zajisté příjemná. Pokud byste např. stahovali i nějaké drahé programy (např. specializova-

né), může se stát, že pokuta se může vystupňovat mnohem výše, může to skončit i žalobou (to víte, program za 120 000 Kč, to už je jako byste ukradli auto). Pokud se tedy vydáte na tenký led stahování, přeji hodně zduaru a hodně bezpečně stáhnutých dat.

-rkl-

Hudební styly

Madonna, Britney, Green day... kdo by je neznal. Co ale zpívají za hudební styl? Madonna zpívá pop, Britney také pop a Green day no něco mezi popem a rockem.

No ale co to je ten pop, rock, dance apod? Začneme u popu, protože to zná snad každý.

Pop

Pop může být rychlý, pop může být pomalý. Je to to, co se zpívá často a je to prostě oblíbené. Dalo by se říct, že pop zpívá každý. Pop se nedá nějak charakterizovat, je to prostě vše co se hraje ... může být pomalý, třeba nějaký plouzák ... prostě krásná pomalá pís-

Techno

Kdo by tenhle styl neznal. Je to prostě hudba, která trvá hrozně dlouho, moc se tam nezpívá. Prostě jenom hudba, bez textu.

nička. A nebo nějaká taneční, třeba od Madonny ta nová Hung up.

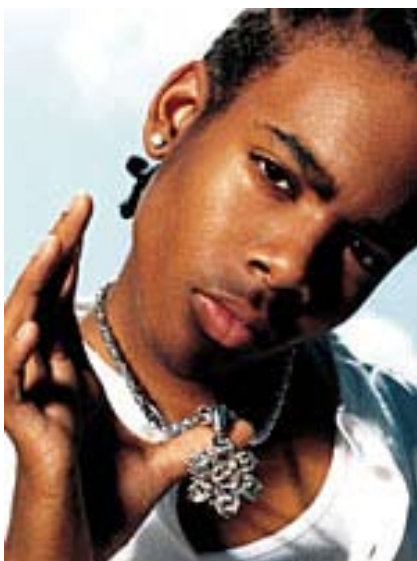
Rock

Dál tu je rock. Když někdo řekne slovo rock všichni si představí kouř, kytary, a chlapy v upoceném tričku jak běhají po podiu a křičí do mikrofonu. Rock je vlastně hodně odvazová hudba, většinou jsou to kytary pak elektrické kytary a bicí. Rock není pro žádné citlivky, ale někdy může být i odpočinkový.

Rock zpívají už jednou zmínění Green Day, ale to je takový ten slabší rock. Další skupiny jsou třeba Aerosmits nebo Kabáti.

RnB

No snad nejoblíbenější hudební styl je RnB ... Je to kombinace popu a hip-hopu. Většinou bývají narepované ale refrémy jsou většinou zpívané. RnB zpívá třeba Mario nebo Akon.

Dance

Další styl. Je to taneční hudba. Většinou se tam nezpívá, jen hraje hudba, je hodně rytmická a rychlá. Často se pouští na diskotékách.

Kdo co zpívá?

Pop: Určitě Madonna, teď hodně známá zpěvačka Viktorie, anebo třeba Lindsay Lohan.

Rock: Green day, Aerosmith, Rolling Stone, Crazy Town, Cold Play

Dance: no tak tady žádný interprety neznám.

RnB: Mario, Black P, Nelly

Techno: Dj Tiesto

ema

Selský rozum a já

Člověk je tvor rozumný – homo sapiens sapiens; jen co se tehle „sapiens“ kdysi dávno v pravěku naučil vyjadřovat, začal používat rozum a užívá jej dodnes. Každý z nás s rozumem zachází po svém – někteří využívají jeho potenciál téměř celý, jiní zakrní na úrovni primitivní opičky s kyjem. Dovednost rozumět by člověka plně nepolidšťovala a nepovýšila jej nad zvířata, protože k porozumění nutně patří také další myšlenkové operace, emoce a vůbec celá pestrá škála mozkových pochodů. Člověk nevnímá nad zvíře tím, že rozumí (neboť rozumí a chápou i jiní tvorové, psy počínaje, delfíny konče), nýbrž tím, že na základě svého rozumu jedná a reguluje své chování. Záleží pouze na něm, jak s rozumovými schopnostmi, které mu sudičky vetknou do vínku, naloží.

Z hlediska českého jazyka se slovo rozum objevuje v mnoha frazeologismech a ustálených slovních spojeních, například staré české přísloví radí „vzít rozum do hrsti“, to si popravdě řečeno neumím úplně představit, už se vidím, jak chytám do dlaně nějaké neuspořádané myšlenky. Anebo se místo poučování dají „vykládat rozumy“, to už se mi pár asociací vybavuje – paní jedoucí naproti mě ve vlaku obšírně rozkládá o užitečnosti mydlíkové vody při vytírání, nebo můj školou povinný synovec Emil, který mi už podesáté sděluje, jak se filtruje v laboratoři voda. Takoví chytrolíni mají zpravidla rozumy na rozdávání. Ano, vykládat rozumy, to by celkem šlo. O hlupácích a zbytečných hazardérech se pak často říká, že „nemají rozumu ani za mák“. To lidé bystří, mazaní všemi mastmi, chytří, důvtipní, předvídaví, tak trochu podšívkové podšítí a filutové piškuntálští, ti jsou vlastníky tzv. „selského rozumu“.

Kdo vlastní selský rozum, ten se panečku má! Na toho si jen tak někdo nepřijde. Člověk se zdravým selským

rozumem se nedá jen tak napálit, tomu to totiž náramně „pálí“. Ví, kam zajít, kde s kým jednat, komu zatelefonovat, jak co řešit, zkrátka umí ve všem chodit. A přitom pro selský rozum se toho nemusí moc dělat, jeho úroveň se neovlivní ani výchovou, ani vzděláním, natož nějakou podezřelou magií, či zařikáváním, nepomohou ani karty, ani runy, ani sázka do loterie, se selským rozumem se musíme prostě narodit. Selský rozum vychází z povahy člověka, je to záležitost prostá a bezelstná, nelze se ji naučit, nebo na ni vylákat recept od šťastného kolegy. Se selským rozumem se žije od plenek, kdo umí řešit problémy jednoduše a s nadhledem už v době, kdy se batolí kolem rodinného gauče, má vystaráno, důvtip a ledabylá nonšalance se s ním s největší pravděpodobností potáhnou dál až do dospělosti. Porce bystrosti a vtípné kaše se každému naděluje jinak, jedni si stáli ve frontě na nášup tak dlouho, dokud je nevykázali ven z „kašojídelny“, druzí se vůbec nenamáhalí k rozdělení porcí dojit, či jenom vytřeli suchou kůrkou rendlík pilnějšiho souseda. Stejně se ale domnívám, že alespoň ždibec selského rozumu tkví v každém z nás, ať chceme, nebo nechceme, žije v nás zkrátka jako součást naší lidské přirozenosti.

Kde se vlastně vzalo slovní spojení, výraz „SELSKÝ ROZUM“, jak vlastně vzniklo? Z jazykového hlediska bylo slovo „selský“ určitě odvozeno ze slova „sedlák“ (jak mi tedy můj selský rozum napovídá), protože nejprve musel existovat někdo s označením „sedlák“ a teprve pak mohlo být něco jeho, tudíž „sedlské“, neboli „selské“ (souhláska „D“ se nám ztratila v jazykovém vývoji, neboť český lid byl příliš pohodlný na to, aby vyslovoval „D“ a „L“ vedle sebe...ale to jen tak na okraj). A jaký byl asi sedlák minulých století, že podle něj vzniklo nynější

rčení „mít selský rozum“? Rozhodně na tehdejší venkově neplatil za žádného hlupáka; takový sedlák musel zastat spoustu práce a potýkat se s mnohými těžkostmi. Tu přišla bouřka, tu krupobití, tam mu posla koza, tuhle se zase neurodila pšenice. Všechny tyto nenadálé situace vyžadovaly rychlé a přesné řešení, nic zbrklého, ukvapeného, ale také nic pomalého, táhlého, jednat se muselo korektně a flexibilně. Ostatní obyvatelé vesnic si zřejmě brzy uvědomili, že to sedlákům myslí více než dobře, a proto se nejspíš začalo mluvit o selském rozumu, označení se vžilo a žije v české slovní zásobě dodnes, i když klasický typ sedláka, který sedí na výnosném gruntu, počítá dobytek a kukuřičné klasy, společně s překotným pokrokem doby dávno vyhynul.

Já si se selským rozumem poměrně rozumím. Ne, že bych se počítal k vyloženým rozumbradům, ale trocha ostrovtipu by se v bohatém repertoáru mých schopností také našla. Osměluji se říct, že v krizových situacích jedním přímočaře a bez velkých cavyků. Intuitivně vycítím, kde mám přiložit ruku k dílu, kde je třeba zasáhnout a s jakou razancí vzniklou situaci řešit. Troufám si tvrdit, že rozeznám, kdy mohu konat a kdy je nutné v zájmu věci ustoupit a stáhnout se na okamžik do ústraní. Selský rozum jde totiž ruku v ruce s intuicí a předvídavostí.

Myslím si, že nutně nepotřebujeme vědět, co vlastně selský rozum ve skutečnosti je, důležitější mi připadá zjistit, jak takový rozum využívat a jak s ním zacházet. Každý totiž zcela podvědomě cítí, jak se zachovat nejen na životních křižovatkách, ale především, jak proplouvat každodenními životními nástrahami. A v tom tkví podstata selského rozumu – umět žít správně a bez zbytečných strastí.

rho

(c) jno

Smolnej den

To bylo tak: Ráno jsem vstala (jako každý jiný den) a šla se nasnídat. Všechno bylo fajn až do té doby, než jsem si vteřinovým lepidlem slepila prsty.

Ale nebudu předbíhat událostem, začalo to už tím, že k snídani nebyly rohlíky. Řeknete si: A proč jsem si nedala chleba?! No jo, ale já radši rohlíky (stejně jsem si nakonec musela dát chleba).

Totíž: Já jsem chtěla snídat poprvé za měsíc. Nejsem na snídání zvyklá. Navíc jsem celý ten měsíc ráno rohlíky potkávala, ale neměla jsem na snídání čas. Jenom jsem okolo nich prošla a mrkla na ně, ať na mě do oběda počkají a když jsem se pak vrátila ze školy, našla jsem jen drobky na bráchově triku.

Ale abych se vrátila zpátky k tématu... Prostě jsem byla nakonec okolnostmi donucena dát si chleba. Jenom mě nenapadlo, že by tohle mohlo být zlé znamení. Tedy ne, že bych věřila na znamení, ale jednou se mi stala taková zvláštní věc... Já ale nechci odbíhat od

mého smolného dne. Tak se konečně dostáváme k dění po snídání.

To se vlastně nic nedělo, takže to přeskočíme rovnou k tomu sekundovému lepidlu.

No... prostě... Chtěla jsem si slepit jednu keramickou vázičku, co jsem měla na stole. Byla to váza, kterou jsem si sama vyrobila na hrnčířském kruhu na základní škole, kde jsem chodila na keramiku. To se stalo asi před pěti lety. A loni jsem si jí také vlastnoručně rozbila. Jen jsem s ní neopatrně zacházela, vyklouzla mi a zlomila se vejpůl.

Asi si říkáte: proč jsem jí nespravila už dřív?! Ale já jí spravila! Lepidlem, „které vydrží věky“. Alespoň tak to stálo na etiketě. To moje muselo být buď proslé nebo bylo přinejmenším vyměněno za extra tuhý gel na vlasy, který měl „vydržet na věky“!

Jednoduše se mi vázička včera rozpadla v náručí, když jsem si uklízela stůl. Ovšem musím tomu lepidlu přičíst k dobru, že na obou slepovaných částech je stále tvrdá hmota, která nejde dolů! Tak se zase pomalu vrá-

tíme k hlavnímu tématu tohoto příběhu...

Po marné snaze (to, že je marná jsem zjistila až po půlhodině) seškrábat ztuhlý tmavomodrý sliz předchozího lepidla jsem vytáhla lepidlo moderní tzv. sekundové. Ještě jsem apaticky prohlédla upozornění na obalu: „Slepí ruce i oči!“ a pomyslím si: který blbec by si slepoval ruce a ještě i oči?!

Ale abych už nezdržovala, řeknu to jen zkráceně: lepidlo bylo nové a měla jsem propíchnout tubu, šlo to ztěžka, tak jsem lepidlo natlakovala, pak to povolilo a pocákalo mi ruku.

Tohle bylo nejhorší z celého dne, i když se mi ještě podařilo spadnout do barelu s vodou na zalévání záhonků. A když jsem krájela rajče, prořízla jsem si palec (naštěstí byl slepený a určitě mi vydrží ještě na věky). A navíc jsem si přivřela ten druhý palec do krabičky od kafe (to už bolelo, protože ten nebyl krytý širokou vrstvou lepidýlka). A nakonec jako bonus mi na nohu spadl obraz. Řeknete si: to je ale nešika... Ale TEN OBRAZ nesl můj brácha!!!

ekr

Kamarádi

Dům stál opuštěný na malém kopci, který se od něj svažoval až do vsi.

Shlížel ponuře dolů a pozoroval první světla opatrně se rozsvěčující v roztroušených staveních. Přestože ještě bylo léto, začínal se touhle dobou od lesa šířit chlad. Blížil se večer, Karel Plonkvic se zastavil a otočil se k uboze vypadajícímu domu se setmělými okny. Vypadal ponuře a opuštěně. Nechtělo se mu ještě vracet, ale stejně se za chvíli setmí a musí si na sebe něco obléci. Teď večer by tudy stejně nikam nedošel.

Cesta, kterou se před tím vydal, aby na chvíli unikl své osamělosti, byla vysypána šterkem, kterým se dalo jít jen pomalu a člověk tak měl dost času na přemýšlení. Byl opuštěný, přestože tady byl jeho domov. Ti lidé, kteří žili dole, neznal. Než došel až k chalupě podél dlouhé řady vysokých černých

keřů, úplně se setmělo. Celý den totiž bylo pod mrakem.

Chvilí mu trvalo, než našel velký klíč, který schovával za květináčem u okna do chodby. Podíval se ke kůlně. Byla zamčená. Garáž taky. Na několika strozech na zahradě už začala růst jablka. Tahle jablka jsou kyselá, s tuhou tmavou kůrou, pomyslel si. Dužina se v ústech drtí pomalu. Krkem padá hustý chuchvalec. Blíží se podzim.

Dveře šly otevřít zlehka na to, jaký měly starý zámek; panty vydávaly svůj charakteristický zvuk, když zavíral. Rožnul v chodbě a půlka domu se rozsvítila jasným pruhem. Poté, co rodiče zemřeli, byl na tuhle chalupu sám. Musel se o ní starat. Do města bylo daleko a moc lidí tady žít nechtělo. Většina starousedlíků byli podivíni, kteří si u piva pořád dokola vyprávěli staré povídky o tom, co se tu kdy odehrálo. Mordy, obludnosti, okolní lesy... Od té doby, co tam začali s těž-

bou dřeva, ztratily něco ze své hrůzostrašnosti, ale zdejší si od nich raději dál udržovali odstup.

Šel do spíže vzít si něco na večeři. Chtěl jídlem zahnat ty myšlenky. Špajzka byla v malé místnosti plné skříní.

Rodiče zemřeli ve stejný den. V téhle místnosti. Doktoři říkali: náhoda, shoda okolností. Byli oba nemocní. Museli tudy projít vždy, když šli od venkovních dveří přes kuchyň do ložnice, pomyslel si. Spíž byla skoro prázdná, našel jenom konzervu sardinek. Těch ve žlutém obalu, jediných, které se tady prodávají. Chleba byl tvrdý. Nakrájel z něj krajíce na topinky a zapnul tranzistor. Vesnice ležela v pohraničí a většina stanic vysílala řečí, které Karel Plonkvic nerozuměl.

Vracel se domů ze školy. Tehdy ještě chodil do školy a bydlel na internátu jako většina studentů jeho věku. Byl pátek večer a když vcházel do dveří, udeřil ho chorobný zápach. Nepřemýš-

lel nad tím, ale okamžitě věděl, co se stalo. Leželi tam oba, každý v jednom rohu místnosti. Celá ta scéna byla podivně uspořádána do tvarů, které vnímal, ale neuměl pochopit. Lékaři a lidé z vesnice, co se tam pak nahrnuli, si toho nevšimli. Místnost byla plná různých lidí. Křičeli přes sebe a dohadovali se. Několik starých dědků začalo s těmi odpornými příběhy, které se v okolí odehrály. Kostely, divně přeházené končetiny, divné tekutiny v potoce.

Lidé ve vesnici. Nesnášel ty řeči, které vedli, a proto žil ty tři měsíce až do teď ve městě. Říkali, že rodiče byli zabiti tím, že žijí u lesa. Doktoři rozhodli: rakovina. Oba jí trpěli už pět let.

Teprve před pár dny se vrátil, aby to tu dal do pořádku a co nejrychleji prodal dům. Zahrada je od té doby neposekaná.

Lékaři jsou vědci a ti mluví jasně. Žádné velké cavyky. Všechno má své vysvětlení.

Karel se pustil do ubohé večere.

Tělesné anomálie existují pouze jako deformace končetin a nádory. Karel tomu samozřejmě věřil. Je třeba něčemu věřit, ale nerozuměl tomu. Už jako dítě někdy, když nemohl v noci usnout cítil tu zrudnost. Přišly ruce spojené v děsivé groteskní tvary s nohama; chvíli šly ruce, chvíli nohy. Pak se jakoby plazily. Byly to ale jen pocity. Někdy to ucítil i ve dne, bylo to krátké. Jako závan mrtvolného pachu, z kterého zabolí hlava. Jako když se na chvíli otevře rakev. Teď, co rodiče zemřeli, to občas znovu pocítil. Třeba když šel nedávno v lese kolem kamenné studny, co ji nechali zahrabat. Marně byste ji tam hledali, tak dobře je skryta v plazivém hnědém kapradí stejné barvy, jakou má bahnitá půda okolo.

Asi v osm hodin večer zazvonil zvoněk. Přišel Josu. Byl to Karlův kamarád ještě z dob, kdy oba bydleli tady na vesnici. Oba později studovali ve městě, ale vlastně se po celou tu dobu studii skoro neviděli. Josu měl manželku, která už čekala dítě. Bydleli ve městě. Josu byl za rodiči dole ve vsi a vzpomněl si, že by Karel mohl být doma. Josu měl na předloktí ošklivé zranění. Rána mokvala a obvaz byl už úplně nasáklý hnědou tekutinou.

„Nechceš si to převázat?“ zeptal se Karel. „Ještě by tu měla být nějaká lékárníčka, podívám se po nějakém fáči.“ Josu sundal starý obvaz a převázal si to novým. Když ho Josu sundával, šlo to ztěžka, to Karel poznal, přestože

byl k němu Josu otočený zády. Hrozně to páchlo.

„Asi v deset by měli přijít i ostatní,“ řekl Josu.

„Kteří ostatní,“ zeptal se Karel.

„No přece Filip, Vožďa, Reno a možná i Kaca a tak...“

Pili pivo, které Karel našel ve sklepě. Když šel s těmi lahvemi po schodech nahoru, najednou tam, kde schody začínají, to znovu ucítil. Kosti, které žijí svůj vlastní zvrácený život. Když mu bylo asi deset, chodil sem každý den pro pivo k obědu. Pak si jednou pořežal ruku, když rozbil flašku a od té doby ho nenesil.

Josu čekal v obýváku. „Kdy už se konečně oženíš, Karlíku?“

Karel odpověděl překvapivě vážně, jako by přesně na tuhle otázku čekal: „Uvažoval jsem, že to tu prodám. Jestli najdu kupce. Pak začnu odznova. Ve městě.“

„Ty pohraniční stanice jsou strašné,“ řekl Josu.

Povídali si o dětství a o tom, co by chtěli jednou dělat. Josu nervózně zabubnoval prsty na desce stolu. „To s tvými rodiči mě fakt mrzí. Víš...kdybys něco potřeboval...nebo tak...“ řekl opatrně. „Je to docela záhada. Nebo to tak spíš jenom vypadá.“

„Byli nemocní.“

„To jo, jenže... pamatuješ tenkrát se starou Ropkovou?“

Karel si vzpomínal.

Otevřeli další lahvičky.

Karel šel udělat míchanici z vajíček, která Josu donesl. Od rána nic pořádného nejedl.

„Celý den něco vyřizuješ a pak si říkáš, k čemu to vůbec je.“

„No jasně...Je dobré mít rodinu,“ řekl Josu. Karlovi bylo zase do řeči, ale Josu se nechytal.

Do míchaných vajíček patří salám. Karel našel ve špajzce trochu starého špeku. Skoro plesnivého. Ale nakrájel ho. Když se opeče, je to docela dobré.

Jedli míchaná vajíčka.

„Bez trochy špeku nebo tak by to vůbec nebylo ono,“ řekl Karel.

„Moje máma dávala do těchhle vajíček vždycky uzeny. Máš rád uzeny do míchaných vajíček?“

„A jak. Jenže co máma s tátou... už tu ani to uzeny není. -Je to tu jako mrtvé.“ Najednou ho úplně přešla chuť.

Zapil pivem zbytek topinky.

Ve vsi nebyl kostel a kaplička, která ho měla nahrazovat, zvonila jen někdy, pokaždé tím samým tónem.

Deset hodin jenom odhadli a kamarádi tu stále nebyli.

„Vlak jim měl přijet ve tři čtvrtě. Každou chvíli tu musí být,“ řekl Josu.

„Jenom jestli tu nezabloudí!“ Smáli se oba.

Čekali asi deset minut.

„A jsi si jistý, že to nebyl jiný vlak?“

„Hm... jasněže...Určitě jenom nemohli najít ten tvůj barák. Jestli s nimi nešel Kaca... Beztak ještě bloudí někde ve vsi...“

A pak je uviděl přicházet.

Čtyři postavy se vynořily ze tmy a osvětleny pouliční lampou pomalu stoupaly do svahu. Karel vstal, aby se podíval, kdo všechno přijel. Většinu z nich neviděl už od dob, kdy byl dítě.

Přešly celou ulici a stoupaly po štěrku směrem k opuštěné chalupě. Vyšli jim naproti. Karel otevřel dveře a ucítil, jak se blíží hniloba. Pach housti, celá ulice byla teď v chorobně hustém oparu, který stále postupoval. Kosti, které ožily, pokryté slizem, který zpomaloval jejich valivou chůzi. Křečovitá chodila zanechávající krvavé stopy ve štěrku.

Kamarádi dorazili všichni. Byli to opravdoví kamarádi z dětství. Takoví, na které se nezapomíná.

mza

(c) Iba

Dlouhý den

Jídelna zela prázdnotou. Dřevěné stoly pokrývaly citrónové ubrusy a uprostřed každého z nich trůnila váza s kytičkou umělých fialek a keramická slánka. Nina odstrčila talíř a zapálila si camelku. Soustředěně pozorovala stydnoucí vajíčka. „Kolik úsilí jí dá to zase všechno vyblít?“ Přejela si po podřeném hřbetu ruky. Otisky zubů už zmizely a strupy se pomalu začínaly hojit. Nechtěla je rozedrat znova.

Usrkla trochu kafe a postavila hrnek na stůl. Z melty na dně se vytvořily bizarní obrazce. S hrknutím odsunula židli. Krátkým pohledem do zrcátka zkontrolovala rtěnku, a pak zalovila v brašně. „Kde je ten zatracenej lístek!?“

Na zastávku došla v 7.40. Prima, ještě tři minuty, než to pojede. „Nemáte žádné nové zprávy,“ oznámil jí mobil. „No, tak tomu se říká opravdu rušný společenský život,“ pomyslela si ironicky. Přijela tramvaj. Vystoupila o tři zastávky dál, u důvěrně známé sedé budovy. Teprve, když vcházela do auly jí došlo, že dneska zase přednáší ten magor. Teda „diplomovaný odborník s naprosto nulovou schopností zaujmout posluchače“.

Ztěžka dopadla do sedačky vedle Nicka. Rychle ji sjel pohledem a raději se ani nepokoušel o obvyklý vtip. Znal tyhle její nálady až moc dobře a rozhodně nechtěl být tím, co spustí explozi. A tak řekl jenom: „Dobré ráno“, dál se věnoval komiksu, který stejně musel do oběda vrátit Kervovi. Nejspíš ho stejně nevnímala. Koukala před sebe a myslela na „bůhvíco“.

Nina dál seděla nehnutě. Očima klouzala po tvářích spolužáků, z nichž jí byly povědomé jen některé a marně se snažila přijít na to, proč si v přečpané aule připadá tak zoufale opuštěná. Když se odpoledne vracela na kolej, snila jen o teplé posteli, kam si zaleze s nějakou knížkou. Jenže jak otvírala dveře pokoje, zjistila, že Romy si na tento víkend pozvala návštěvu. A pokud nehodlá celou noc poslouchat

hekání a vrzání postele a ráno vidět nějaký zoufalý případ stát v trenkách před ledničkou, měla by se spakovat. Michelle jí stejně už asi tři týdny lanaří, ať u ní nocuje. A že si užijí hezký večer. Jo, má docela představu, jak bude takovývečer vypadat. No, ale pořád lepší než zůstat tady. A tak si balí si ručník, čistý kalhotky a ještě pár věcí, pak hodí tašku na rameno a s rychlým : „Tak čau!“ zabouchne dveře. Stejně už se nemohli dočkat.

Asi za půl hodiny visí na zvonku Michellina bytu. „Teď není doma, ale pojď dál. Můžeš na ni počkat vevnitř,“ říká jeden ze spolubydlících. Zároveň je Niným ex. Dál prohodí něco o tom, že vypadá dobře. Strčí jí jazyk až do krku, přimáčkne ke zdi a vzmůže se na rychlovku na kuchyňské lince. Vlastně neví, proč by se měla bránit. O deset minut později ho vidí odjíždět na víkend za oficiální přítelkyní.

Nina sedí v kuchyni a kouří camelku. Tak ji najde Michelle. Samozřejmě spustí přednášku o návykových látkách. Naštěstí vyčerpá téma brzo. Pak přijde na řadu klasická přehlídka nových přírůstků v šatníku. Asi po šestém tričku nahodí automatický úsměv a přikyvující režim. Upřímně se děsí sekvence „rozebírání milostného života“, protože se od ní bude očekávat aktivní účast. Naštěstí je toho dneska ušetřeno. Michelle zasune do videa kazetu a jde udělat popcorn.

Za okny se mezitím zešeřilo. Otevřenými balkónovými dveřmi sem trochu fouká. Večerní vánek si lehce pohrává s bílou záclonou plnou květinových vzorů. Nina projde dveřmi. Před ní se rozprostře úžasný výhled z dvanáctého patra. Město dole pod ní začíná ožívat, auta různých značek křížují ulice ozářené neonovými světly. Na nejbližší věžáky sídliště dopadají poslední paprsky slunečního světla. Obloha přechází z oranžové v lehký nach. Objevují se první hvězdy.

Nina se opře o parapet a kouká daleko k obzoru. Vítr si jí pohrává s vlasy a chladí do nahých ramen. Klepe jí

kosa. Krajkové tričko je tenké a moc nehřeje. Dole po ulici se šourá nějaký důchodce se síťovkou. Dva malí kluci tudy projíždějí na kole. Pozoruje je, dokud nezahnou za roh. Dolů je to dvanáct pater. Přemýšlí, komu by tak nejvíc chyběla. „Kdysi dávno, ještě ve školce, se kamarádek ptala, jestli by brečely na jejím pohřbu,“ napadne ji. Ujede jí ironický úšklebek. Teď už by nepřišla ani jedna z nich. Univerzita by zase žila jedním velkým drbem, každý by, asi tak týden, dychtil po informacích. A pak by to utichlo, všechno by se vrátilo k normálu. Tak proč ne?

Možná rodiče by byli zklamání. Vždycky v ní viděli splnění svých dávných snů. No, ještě je tu její brácha, můžou se upnout na něho. A kdo dál? Nikdy nesnila o romantické lásce na celý život. Chtěla jenom někoho, kdo počká, až se vrátí z práce, kdo jí v sobotu ráno přinese snídaní do postele. Jenže týpci, na které narážela ji chtěli vlastnit. Vlastnit a omezovat, kontrolovat a nenechat dýchat. Nenáviděla to. Vždycky to nenáviděla, a tak je radši nechala jít. Vlastně měla přátele, byla docela oblíbená, úspěšná, nadějná studentka. Měla docela slušné zázemí, perspektivní život před sebou. Ale žádný důvod, proč by to neměla udělat....

Zapálila si camelku. Naklonila se a koukala domů. Na parkovišti pod ní stálo asi deset aut. Přemýšlela, na které by asi tak dopadla. To vlevo má docela hezkou barvu. Hm, netrvalo by to dlouho, snad jen pár vteřin. Jenže to by jí pak nesměli zachraňovat. Vždycky jí děsila představa života na vozíku. Měla by nechat dopis na rozloučenou? No, ale co tam napsat? Stála na balkóně a váhala. Nemá důvod skočit ale nemá ani důvod zabít další den. Stačí vylézt na parapet a za pár vteřin bude po všem. Tupá bolest a po ní už jen černá tma. Bytem se nesla pachutí spáleného popcornu. Bylo by to moc jednoduché. A dolů to bylo dvanáct pater... *mje*

ZDE může být i vaše reklama

mn reklama

v případě zájmu pište na: office@mezinami.cz

Poezie

V šeru jsi vypadala skromně
a tak jsem si včera prvně,
koupil Tvý levný rty,
teď jsi v mých rtech jenom Ty.

Holka z ulice postranní,
co svý zákazníky zas až tak neshání.
Ta co tělem svým kupuje si lásku,
i když sama ví, že jen na zakázku.

Zakázka na lásku,
modrooká holka,
na pomyslňou pásku
smutně se kouká.

24. 9. 2003
(Kdo byl milován, nebude zapomenut)

Uplynul měsíc,
cos naposled mi přál.
Je konec září
dnes mi jen řekli:
„Žít musíš dál!“

Kdo je ten,
co si tě k sobě vzal?
Je to snad pomsta,
ví, cos pro mne znamenal?

Z pramene slzí
dnes jen prýští kal,
byl jsi mé všechno,
děda, kamarád a král...

Bezprostřední strach
z nebe padá po kapkách.
I když se zády otočíš
stejně tě trochu namočí
tak jako mě.

Velká láska
dveřmi silně práskla
Možná tě trochu rozhází,
když zjistíš, že odchází.
Tys to zjistil.

Bezprostřední strach,
z nebe padá po kapkách,
jako kdysi velká láska,
která dveřmi práskla.

psu

BUDEME MÍT VŠICHNI NÁROK NA POTOMSTVO? – část 2.

Tak tedy opět píšeme článek na toto téma. Situace je bohužel vážnější, než minule a spousta neplodných párů začíná propadat beznaději. Bude tedy neplodné páry stát diskriminovat ve snaze počít dítě?

Připomeňme si o co se jedná: Ve vládním návrhu zákona o zdravotní péči, se díl 2, § 40 až § 44 zabýval zásahy do reprodukčních schopností. V případě schválení tohoto zákona by tedy stát některým neplodným párům zakazoval mít děti pomocí metod asistované reprodukce. Proč? Pacienti by museli splňovat přísná kritéria, která v současnosti náleží jen anonymním dárcům zárodečných buněk. Nově by se tato kritéria vztahovala i na manžele a partnery. Tedy na neplodný pár, který si moc přeje mít geneticky vlastní dítě, stejně jako všechny plodné páry. Pro spousta lidí nic neobvyklého, neli samozřejmého. Mezi tato přísná kritéria totiž patří, např.: Dárci musí být mladší 40 let, negativní genetické vyšetření s normálním výsledkem karyotypu, negativní sérologické testy na hepatitis B, C, syphilis (mohou být pozitivní i mnoho let po vyléčení), negativní test na HIV (ve zkumavce je dnes už možné minimalizovat riziko

přenosu této nemoci na budoucí matku). Ruku na srdce, kolik si myslíte, že touto selekcí projde párů? O navýšení ceny ani nemluvě. Už tak je oplodnění „ze zkumavky“ pro páry dost finančně náročné (zdravotní pojišťovna hradí jen část léčby a doplatky se pohybují v desetitisícových částkách). Navíc toto znění vyvíjí nátlak na páry podstoupit genetické vyšetření, což je v rozporu se směrnicemi EU. Na základě těchto nesmyslných požadavků státu jsme sepsaly petici, kterou podepsalo 1155 osob. V termínu jsme ji předaly Petičnímu výboru Poslanecké sněmovny a čekáme na jeho vyjádření.

Tolik v kostce shrnutí.

Jaká je situace nyní? Projednávání vládního návrhu zákona o zdravotní péči bylo pozastaveno. Dlouho jsme se ale neradovaly, protože naprosto stejný text je obsažen ve vládním návrhu zákona o výzkumu na lidských embryonálních buňkách, v §27. Napadlo by vás, že stejný text bude ve dvou různých zákonech? Navíc asistovaná reprodukce je metodou léčebnou (neplodnost je jako nemoc klasifikována v mezinárodním číselníku nemocí), nikoli výzkumnou. Proto by měla být upravena pouze v zákonu o zdra-

votní péči. Vypadá to tedy, že určitá skupina osob se potřebovala pojistit a umístila tento text do dvou zákonů. Jedna varianta přece vyjít musí. A tak se také stalo. Vládní návrh zákona o výzkumu na lidských embryonálních buňkách prošel posledním čtením v Poslanecké sněmovně. Pozměňovací návrh, který na tyto skutečnosti upozorňoval a navrhoval upravený text, byl Poslaneckou sněmovnou zamítnut. Vládní návrh zákona tedy postupuje do Senátu. Ten má 30 dní na případné schválení či neschválení.

Možná platnost tohoto zákona se nám tedy kvapem blíží. Proto jsme sepsaly další petici, upozorňující na vládní návrh zákona o výzkumu na lidských embryonálních buňkách, adresovanou Senátu. Tato petice bude opět obíhat po celé ČR. Pokud vám není jedno, zda budeme mít možnost rozhodovat či nerozhodovat o plánování rodičovství, připojte se svým podpisem pod tuto petici.

Kateřina Ošlejšková
Renáta Šplíchalová
petice2@seznam.cz

ZDE může být i vaše reklama

v případě zájmu pište na: office@mezinami.cz

mn reklama